

URE RA TARAI LEVI

A Tinabar di tun tar ia

¹ Ma ra Luluai i ga oro pa Moses, ma i ga tata pirana kan ra bala na pal na varbarat, ma i biti:

² Una tata pire ra tarai Israel, ma una biti ta diat, Ba ta tikai ta vavat i tul tar ra vartabar na nian tadav ra Luluai, na tul tar ra vartabar na nian kan kavava lavur vavaguai, kan ra kikil na bulumakau ma ra kikil na sip.

³ Gala ra tutana i kap kana vartabar na nian kan ra kikil na bulumakau upi ra tinabar di tuntun tar ia, na tul tar ra tomotoina i ko kakit; na tul tar ia ta ra matakilalat i ra pal na varbarat upi ra Luluai na manane. ⁴ Na vung ra limana ta ra ulu i ra tinabar di tuntun tar ia, ma da alube pa ia upi ra varporong ure. ⁵ Ma na doko ra bulumakau ta ra luaina mata i ra Luluai; ma ra umana natu i Aron, ra umana tena tinabar, diat a kap vamarave ra gap, ma diat a apur ra uguugu na vartabar, nina i tur maravai ta ra matakilalat i ra pal na varbarat, ma ra gap. ⁶ Na kulit ra tinabar di tuntun tar ia, ma na poko gigi ia. ⁷ Ma ra umana natu i Aron, ra umana tena tinabar, diat a vautunge ra iap, ⁸ ma diat a vung bulu ra umana pakapakana ma ra ula ma ra bira taun ra davai, nina i ki ta ra iap ta ra uguugu na vartabar. ⁹ Ra tutana na puk ra balana ma ra kakene, ma ra tena tinabar na tun diat ma ra lavur pakapakana ta ra uguugu na vartabar ure ra tinabar di tuntun tar ia ta ra iap, i ang na katkat tadav ra Luluai.

¹⁰ Gala ra tutana i kap kana vartabar na nian kan ra kikil na sip ba ra kikil na me, upi ra tinabar di tuntun tar ia, na tul tar ra tomotoina i ko kakit. ¹¹ Na doka ta ra luaina mata i ra Luluai ta ra papar a labur ta ra uguugu na vartabar; ma ra umana natu i Aron, ra umana tena tinabar, diat a apur ra uguugu na vartabar ma ra gapuna. ¹² Ra tutana na poko gigi ia, ma ra tena tinabar na vung bulu ra umana pakapakana ma ra ula ma ra bira taun ra davai, nina i ki ta ra iap ta ra uguugu na vartabar; ¹³ ra tutana na puk ra balana ma ra kakene, ma ra tena tinabar na tul vapor tar ia ma na tun ia ta ra uguugu na vartabar, a tinabar di tuntun tar ia ta ra iap, i ang na katkat tadav ra Luluai.

¹⁴ Gala kana vartabar na nian tadav ra Luluai, ra umana beo di tuntun tar ia, na tul tar ta uka ba ta nat na balu ure kaka vartabar na nian. ¹⁵ Ra tena tinabar na kap tar ia ta ra uguugu na vartabar, ma na liue kutu ra uluna, ma na tun ia ta ra uguugu na vartabar; da nonore ra gap tana ta ra paparai ra uguugu na vartabar; ¹⁶ na tak vue ra entarina ma ra ivuna, ma na vue tar ia ta ra kabu na iap marave ra uguugu na vartabar ta ra papar a taur tana; ¹⁷ na al kodo ra bebeana, ma koko na al rot ia; ma ra tena tinabar na tun ia ta ra uguugu na vartabar, ta ra davai nina i ki ta ra iap, a tinabar di tuntun tar ia ta ra iap, i ang na katkat tadav ra Luluai.

2

A tinabar na vual na uma

¹ Ma ba ta tikai i tul tar ra vartabar na nian, a tinabar na vuai na uma tadav ra Luluai, na tul

tar ra bo na plaua ure kana vartabar na nian; na lolonge ra dangi tana, ma na vung varurungane ra bulit i ang na katkat me, ² ma na kap ia pire ra umana natu i Aron, ra umana tena tinabar, ma na tatak pa tana tika na ginagu na plaua ma ra dangi tana, ma ra bulit i ang na katkat, ma ra tena tinabar na tun ia, a magit na im tadav ra Luluai ta ra uguugu na vartabar, a tinabar di tun ia ta ra iap, i ang na katkat tadav ra Luluai. ³ Ma nina i ki valili ta ra tinabar na vuai na uma, Aron ma ra umana natuna diat a kap ia; ia ra magit i gomgom kakit ta ra umana tinabar kai ra Luluai nina di tun ia ta ra iap.

⁴ Ma ba u tul tar ra vartabar na nian, a tinabar na vuai na uma nina di tun ia ta ra ubu, da tul tar ra gem nina ba pa i leven, ma di ga pait ia ma ra bo na plaua ma ra dangi, ba ra gem i malelep ma pa i leven, di lolonge ra dangi ka tana.

⁵ Ma gala kaum vartabar na nian, a tinabar na vuai na uma di tun ia ta ra palariam, da tul tar ra bo na plaua nina ba pa i leven, ma ra dangi tana. ⁶ Una tabik ia, ma una lolonge ra dangi tana, ia ra tinabar na vuai na uma.

⁷ Ma gala kaum vartabar na nian, a tinabar na vuai na uma di tun ia ta ra rararangai, da pait ia ma ra bo na plaua ma ra dangi.

⁸ Ma una kap ra tinabar na vuai na uma nina di ga pait ia ma ra dari tadav ra Luluai, ma da tul tar ia tai ra tena tinabar, ma na kap ia tadav ra uguugu na vartabar. ⁹ Ma ra tena tinabar na tatak pa ta ra tinabar na vuai na uma ra magit na im tana ma na tun ia ta ra uguugu na vartabar; a tinabar di tun ia ta ra iap, i ang na katkat tadav

ra Luluai. ¹⁰ Ma nina i ki valili ta ra tinabar na vuai na uma, kai Aron ma ra umana natuna: ia ra magit i gomgom kakit ta ra umana tinabar kai ra Luluai nina di tun ia ta ra iap.

¹¹ Pa ta tinabar na vuai na uma nina ba avat a tul tar ia tai ra Luluai, da pait ia ma ra leven; i tabu ba avat a tun ta leven ba ta polo na bulit na livur upi ra tinabar di tun ia ta ra iap tadav ra Luluai. ¹² Avat a tul tar go dir a vartabar na nian upi ra luaina vuaina ta ra uma tadav ra Luluai; pa dir a tutua, a magit i ang na katkat ta ra uguugu na vartabar. ¹³ Ma ra lavur vartabar na nian ta kaum tinabar na vuai na uma, una pota ma ra solt, ma ta ra kunubu ma kaum God koko kaum tinabar na vuai na uma na iba upi ra solt; ta kaum lavur vartabar na nian una tul tar bula ta solt.

¹⁴ Ma gala una tul tar ra tinabar na vuai na uma, nina ba ra luaina vuai na uma, tadav ra Luluai, una tul tar ra kon di tun ia ta ra iap, ma ra kalamana kon di doka. ¹⁵ Ma una lolonge ra dangi tana, ma una vung ra bulit i ang na katkat tana; ia ra tinabar na vuai na uma. ¹⁶ Ma ra tena tinabar na tun ta pakana tana ure ra magit na im, ta pakana ta ra kon di doka, ma ra pakana ta ra dangi tana, ma ra bulit i ang na katkat; ia ra tinabar di tun ia ta ra iap tadav ra Luluai.

3

A tinabar na varmaram

¹ Ma gala kana vartabar na nian a tinabar na varmaram, ma i tul tar ra vavaguai, a tomotoina ba ra tana, na tul tar nina i ko kakit ta ra luaina mata i ra Luluai. ² Na vung ra limana ta ra

ulu i kana vartabar na nian, ma na doka ta ra matakilalat i ra pal na varbarat; ma ra umana natu i Aron, ra umana tena tinabar, diat a apur ra uguugu na vartabar ma ra gap. ³ Na tul tar ta pakana ta ra tinabar na varmaram upi ra tinabar di tun ia ta ra iap tadav ra Luluai; ra bira di pulu ra balam me ma ra bira i ki petep ta ra balana, ⁴ ma ra ura ela ma ra bira i ki petep ta dir ma ra mal i ra kat, da tak vue diat ma ra ura ela. ⁵ Ra umana natu i Aron diat a tun go ta ra uguugu na vartabar taun ra tinabar di tuntun tar ia ta ra davai i ki ta ra iap: ia ra tinabar di tun ia ta ra iap, i ang na katkat tadav ra Luluai.

⁶ Gala i tul tar kana vartabar na nian kan ra kikir na sip, a tinabar na varmaram tadav ra Luluai, ta tomotoina ba ta tana, na tul tar ia a ko kakit.

⁷ Gala i tul tar ra nat na sip ure kana vartabar na nian, na tul tar ia ta ra luaina mata i ra Luluai; ⁸ na vung ra limana ta ra ulu i kana vartabar na nian, ma na doka ta ra luaina mata i ra pal na varbarat; ma ra umana natu i Aron diat a apur ra uguugu na vartabar ma ra gapuna. ⁹ Na tul tar ta pakana ta ra tinabar na varmaram upi ra tinabar di tun ia ta ra iap tadav ra Luluai; ra bira parika ma ra taukuna i bira, na kutu vue ta ra bitina, ma ra bira di pulu ra balana me ma ra bira i ki petep ta ra balana, ¹⁰ ma ra ura ela ma ra bira i ki petep ta dir, ma ra mal i ra kat, na tak vue diat ma ra ura ela. ¹¹ Ma ra tena tinabar na tun ia ta ra uguugu na vartabar; ma ia ra nian na tinabar di tun ia ta ra iap tadav ra Luluai.

¹² Ma gala i tul tar ra me ure kana vartabar na nian, na tul tar ia ta ra luaina mata i ra Luluai;

¹³ na vung ra limana ta ra uluna, ma na doka ta ra luaina mata i ra pal na varbarat; ma ra umana natu i Aron diat a apur ra uguugu na vartabar ma ra gapuna. ¹⁴ Ma na tul tar ta pakana ta kana vartabar na nian, upi ra tinabar di tun ia ta ra iap tadav ra Luluai; ra bira di pulu ra balana me, ma ra bira i ki petep ta ra balana, ¹⁵ ra ura ela, ma ra bira ta dir, ma ra mal i ra kat, na tak vue diat ma ra ura ela. ¹⁶ Ma ra tena tinabar na tun diat ta ra uguugu na vartabar; ia ra nian na tinabar di tun ia ta ra iap, upi ra magit i ang na katkat; ra bira parika di ga vatabue ure ra Luluai.

¹⁷ Go ra tinata na varkurai na tur upi kavava umana taun tarai, ma ta ra lavur gunan avat a ki tana, ma na dari, koko avat a en ra bira ba ra gap.

4

A tinabar ure ra kaina mangamangana

¹ Ma ra Luluai i ga tata pire Moses, ma i biti:
² Una tata pire ra tarai Israel, ma una biti, Gala ta tikai i pait ra varpam ma ra tuptup, ba i pait nina ra magit a Luluai i ga kure ba koko da pait ia; ³ gala ra tena tinabar, nina di ga ku ia, na pait ra varpam, ma ra vuaina tana na ki taun ra tarai, na tul tar ra nat na bulumakau i ko kakit pire ra Luluai upi ra varporong ure ra varpam i ga pait ia. ⁴ Na ben tar ra bulumakau ta ra matakilalat i ra pal na varbarat ta ra luaina mata i ra Luluai; na vung ra limana ta ra ulu i ra bulumakau, ma na doko ra bulumakau ta ra luaina mata i ra Luluai. ⁵ Ma ra tena tinabar, nina di ga ku ia, na tak pa ra gapu i ra bulumakau, ma na kap tar ia ta ra pal na varbarat; ⁶ ma ra tena tinabar na vadudu ta

kaka na limana ta ra gap, ma na pikire tar ra gap lavurua na pakana ta ra luaina mata i ra Luluai, ta ra luaina mata i ra mal na rurua kutu ai ra gomgom na pal. ⁷ Ma ra tena tinabar na kolo ra umana ram ma ra gap ta ra uguugu na vartabar i ra magit i ang na katkat ta ra luaina mata i ra Luluai, aina ta ra bala na pal na varbarat; ma na lingire vapar vue ra gapu i ra bulumakau, nina i ki valili, ta ra bit a uguugu na vartabar, ure ra tinabar di tuntun tar ia, nina i tur ta ra matakilalat i ra pal na varbarat.

⁸ Ma na tak vue ra bira parika ta ra bulumakau ure ra varporong; ra bira di pulu ra balana me, ma ra bira parika i ki petep ta ra balana, ⁹ ma ra ura ela, ma ra bira i ki petep ta dir, ma ra mal i ra kat, na tak vue ma ra ura ela, ¹⁰ da di tak vue kan ra bulumakau ure ra tinabar na varmaram; ma ra tena tinabar na tun diat ta ra uguugu na vartabar ure ra tinabar di tuntun tar ia.

¹¹ Ma na kap vue ra pal i ra bulumakau, ma ra viono parika, ma ra uluna, ma ra umana kakene, ma ra balana, ma ra lavur puta tana, ¹² ra bulumakau parika, na kap ia tadav ra papar a gunan irai nina ba i gomgom, ra pakana di lingire ra kabu na iap tana, ma na tun ia ma ra davai ta ra iap; da tun ia ka ta ra pakana di lingire ra kabu na iap tana.

¹³ Ma gala ra tarai Israel par dia vana irai, ma ra tarai dia tuptup ure ra magit di pait ia, ma dia ga pait nam ba ra Luluai i ga kure ba koko da pait ia, ma ra vuai ra varpam i ki ta diat, ¹⁴ ba di kapa ure ra varpam nina dia ga pait ia, ra tarai diat a tul tar ra nat na bulumakau ure ra varporong, ma

diat a kap ia ta ra luaina mata i ra pal na varbarat.
¹⁵ Ma ra umana patuana kai ra tarai diat a vung ra lima i diat ta ra ulu i ra bulumakau ta ra luaina mata i ra Luluai; ma da doko ra bulumakau ta ra luaina mata i ra Luluai.

¹⁶ Ma ra tena tinabar, nina di ga ku ia, na kap tar ra gap u ra bulumakau ta ra pal na varbarat,
¹⁷ ma ra tena tinabar na vadudu ra kaka na limana ta ra gap, ma na pikire tar ra gap lavurua na pakana ta ra luaina mata i ra Luluai, ta ra luaina mata i ra mal na rurua kutu. ¹⁸ Ma na kolo ra umana ram ma ra gap ta ra uguugu na vartabar ta ra luaina mata i ra Luluai aina ta ra bala na pal na varbarat; ma na lingire vapar vue ra gap nina i ki valili, ta ra bit a uguugu na vartabar ure ra tinabar di tuntun tar ia, nina i tur ta ra matakilalat i ra pal na varbarat.

¹⁹ Ma na tak vue ra bira parika tana ma na tun ia ta ra uguugu na vartabar. ²⁰ Na pait ra dari ure ra bulumakau, na pait nam nina i ga pait ia ure ra bulumakau ure ra varporong; ra tena tinabar na pait ra varporong ure diat, ma da nur vue kadia nirara.

²¹ Na kap vue ra bulumakau tadav ra papar a gunan irai, ma na tun ia da i ga tun ra luaina bulumakau; ia muka ra varporong ure ra tarai.

²² Ba ta luluai i pait ra varpam, ma i pait ia ma ra tuptup, nina ra magit ra Luluai kana God i ga kure ba koko da pait ia, ma ra vuai ra varpam i ki tana; ²³ ba di vakapa ure ra varpam nina i ga pait ia, na kap ra me, a tomotoina i ko kakit,
²⁴ ma na vung ra limana ta ra ulu i ra me, ma na doka ta ra pakana nina di doko ra tinabar di tuntun tar ia tana, ta ra luaina mata i ra Luluai:

ia ra tinabar na varporong. ²⁵ Ma ra tena tinabar na tak pa ra gap u ra tinabar na varporong ma ra kaka na limana, ma na kolo ra umana ram ta ra uguugu na vartabar ure ra tinabar di tuntun tar ia, ma ra gap nina i ki valili na lingire ta ra bit a uguugu na vartabar ure ra tinabar di tuntun tar ia. ²⁶ Ma ra bira parika tana na tun ia ta ra uguugu na vartabar, da di pait ia ure ra tinabar na varmaram; ma ra tena tinabar na pait ra varporong ure ma ure kana varpam, ma da nur vue.

²⁷ Ma gala ta tikai ta ra gunan i pait ra varpam ma ra tuptup, ba i pait nina ra magit ra Luluai i ga kure ba koko da pait ia, ma ra vuai ra varpam i ki tana, ²⁸ ba di vakapa ure ra varpam nina i ga pait ia, na kap pa ta me, a tana i ko kakit, ure ra varpam nina i ga pait ia. ²⁹ Na vung ra limana ta ra ulu i ra tinabar na varporong, ma na doka ta ra pakana ure ra tinabar di tuntun tar ia. ³⁰ Ma ra tena tinabar na tak pa ra gap ma ra kaka na limana, ma na kolo ra umana ram ta ra uguugu na vartabar ure ra tinabar di tuntun tar ia, ma ra gap nina i ki valili na lingire ta ra bit a uguugu na vartabar. ³¹ Da tak vue ra bira tana da di tak vue ta ra tinabar na varmaram, ma ra tena tinabar na tun ia ta ra uguugu na vartabar, a magit i ang na katkat tadav ra Luluai, ma ra tena tinabar na pait ra varporong ure, ma da nur vue kana varpam.

³² Gala i kap ra nat na sip ure ra tinabar na varporong, na kap ra tana i ko kakit. ³³ Na vung ra limana ta ra ulu i ra tinabar na varporong ma na doka ta ra pakana nina di doko ra tinabar di tuntun tar ia tana. ³⁴ Ma ra tena tinabar na

tak pa ra gap ma ra kaka na limana, ma na kolo ra umana ram ta ra uguugu na vartabar ure ra tinabar di tuntun tar ia, ma ra gap nina i ki valili na lingire ta ra bit a uguugu na vartabar. ³⁵ Na tak vapar vue ra bira tana da di tak vue ra bira ta ra nat na sip ure ra tinabar na varmaram, ma na tun ia ta ra uguugu na vartabar, da ra umana tinabar di tun diat ta ra iap tadav ra Luluai. Damana ra tena tinabar na pait ra varporong bat ia ure ra varpam i ga pait ia, ma da nur vue.

5

¹ Gala ta tikai i pait ra varpam ta nam iat ba i ga ki mut ure ra magit i ga gire ba i ga kapa ure, ma i kap ra vuai kana varpam tana; ² ba gala i bili ta magit nina ba pa i gomgom, ta minat na leing, ba ta minat na vavaguai, ba ta minat i ta magit i kakakao nina pa i gomgom, ma i tuptup ure, nam iat kana varpam; ³ ba gala i bili ta mangana dur ta ra tarai, ma i tuptup ure; ba i kapa ure, nam iat kana varpam; ⁴ ba gala ta tikai i vavalima vakuku upi na pait ra kaina ba ra boina, ba i vavalima vakuku ure ava bar ra magit, ma i tuptup ure; ba i kapa ure, nam iat kana varpam; ⁵ ma na dari, ba i rara ta ra magit i ga pait ia, na varvai kapa ure nina ra magit i ga rara tana; ⁶ ma na kap kana tinabar na nirara tadav ra Luluai ure ra varpam i ga pait ia, a tana kan ra kikil na sip ba ra kikil na me ure ra tinabar na varporong, ma ra tena tinabar na pait ra varporong bat ia ure kana varpam.

⁷ Ona pa i tale pi na tul tar ra nat na sip, na kap ta ivu uka, ba ta ivu nat na balu tadav ra

Luluai ure kana nirara; ta tikai ure ra tinabar na varporong ma ta ra tikai ure ra tinabar di tuntun tar ia. ⁸ Na kap dir pire ra tena tinabar, ma na vartabar lua ma nina ba ure ra varporong; na liue kutu ra uluna, ia kaka, pa na kutu varbaiane; ⁹ ma na pikire ra gapu i ra tinabar na varporong tar ta ra paparai ra uguugu na vartabar, ma ra gap nina i ki boko na nonore tar ia ta ra bit a uguugu na vartabar; ia ra tinabar na varporong. ¹⁰ Ma na vaninare ra vauruana ure ra tinabar di tuntun tar ia, da ra tinata na vartuluai; ma ra tena tinabar na pait ra varporong bat ia ure ra varpam i ga pait ia, ma da nur vue.

¹¹ Ona pa i tale pi na tul tar ta ivu uka, ba ta ivu balu ka, na kap tika na vavinununa ta ra epa* na bo na plaua, a vartabar na nian ure ra varpam i ga pait ia; pa na lolonge ra dangi tana, ma pa na vung bula ta bulit i ang na katkat tana, tago ia ra tinabar na varporong. ¹² Na kap ia pire ra tena tinabar, ma ra tena tinabar na kap kana tika na ginagu kan ia ure ra magit na im tana, ma na tun ia ta ra uguugu na vartabar, da di tun ra umana tinabar ta ra iap tadav ra Luluai; ia ra tinabar na varporong. ¹³ Ma ra tena tinabar na pait ra varporong bat ia ure ra varpam. i ga pait ia ta go ra umana magit, ma da nur vue. Nam i ki valili, kai ra tena tinabar, da di pait ia ta ra tinabar na vuai na uma.

A tinabar ure ra vartakun na bala

* **5:11:** A epa ia ra valavalar di mal ia ure ra mangana nian. Dir papait na varogop ma tika na beg na rais pua, 25 na kilogram ba 56 lbs.

¹⁴ Ma ra Luluai i ga tata pire Moses, ma i biti:
¹⁵ Gala ta tikai i varpam, ma i pait ra varpam ma ra tuptup ure ra magit di ga vagomgom ia ure ra Luluai, na kap kana tinabar na varpam tadav ra Luluai, a sip. kan ra kikil na sip, a tomotoina i ko kakit, nina. ba u valar ra mataina ma ra mamat na silva, a mamat ai ra gomgom na pal;
¹⁶ na bali bula nam i ga kap varara ta ra magit di ga vagomgom ia ure ra Luluai, ma na vung tar bula tika na vavailimana pakana tana, ma na tul tar ia tai ra tena tinabar, ma ra tena tinabar na pait ra varporong ure ma ra sip ure ra tinabar na varpam, ma da nur vue.

¹⁷ Ma gala ta tikai i pait ra varpam, ma i pait ta magit ta go diat nina ba ra Luluai i ga kure ba koko da pait ia, ma gala i ga tuptup ure, i pait ra varpam, ma na puak ra vuai kana varpam.
¹⁸ Na kap ta sip, a tomotoina i ko kakit kan ra kikil na sip tadav ra tena tinabar ure ra tinabar na varpam, ma ra tena tinabar na pait ra varporong bat ia ure ra magit i ga rara tana ma ra tuptup, tago pa i ga nunure; da nur vue. ¹⁹ la ra tinabar na varpam, tago a dovotina i ga rara ta ra luaina mata i ra Luluai.

6

¹ Ma ra Luluai i ga tata pire Moses ma i biti:
² Gala ta tikai i pait ra varpam, ma i varpam pire ra Luluai, ba i valunga talaina ure ra vakilang ba ra vuvung varirap, ba i ga long, ba i ga ki taun talaina, ³ ba i ga varpuai ure ra magit i ga rara nina i ga na tadav ia ma i ga vavalima vavaongo tana; ⁴ gala i rara tai ta tikai ta go diat, na tul

valilikun tar mule nina ba i ga long pa ia, ba i ga ra pa ia, ba ra magit na vuvung varirap, ba ra magit i ga rara nina ia iat i ga tadav ia, ⁵ ba ta magit nina i ga vavalima vavaongo ure, na tul valilikun vapar tar mule, ma na vung tar bula tika na vavailimana pakana tana, na tul valilikun tar mule pire nina ba kana ta ra bung ba i tul tar kana tinabar na varpiam tana. ⁶ Na kap kana tinabar na varpiam tadav ra Luluai, a tomotoina i ko kakit kan ra kikil na sip, nina ba u luk ra mataina, ma na tul tar ia pire ra tena tinabar, ⁷ ma ra tena tinabar na pait ra varporong ure ta ra luaina mata i ra Luluai, ma da nur vue ra magit i ga rara tana.

Ta umana varkurai mulai ure ra tinabar

⁸ Ma ra Luluai i ga tata pire Moses, ma i ga biti: ⁹ Una vartuluai pire Aron ma ra umana natuna, ma una biti: Go iat ra varkurai ure ra tinabar di tuntun tar ia: ra tinabar di tuntun tar ia na ki taun ra davai ta ra uguugu na vartabar ta ra marum parika ma tuk tar ta ra malana, ma ra iap ta ra uguugu na vartabar na birao vatikai.

¹⁰ Ma ra tena tinabar na ule kana lolovina kolot ma kana mal na tutana ure ra livuana, ma na tak vue ra kabu i ra tinabar di tuntun tar ia nina ba ra iap i ga vaimur vue, ma na vung diat maravai ta ra papar a uguugu na vartabar. ¹¹ Namur na kia vue kana umana mal ma ta enana, ma na kap vue ra kabu tar ta ra gomgom na pakana ta ra papar a gunan irai.

¹² Ma ra iap ta ra uguugu na vartabar na birao vatikai, koko na mat; ra tena tinabar na vung ra davai tana ta ra lavur bungbung na malana; na

vung mal ra tinabar di tuntun tar ia tana, ma na tun ra bira i ra tinabar na varmaram tana. ¹³ A iap na birao vatikai ta ra uguugu na vartabar; koko ra iap na mat.

¹⁴ Go iat ra varkurai ure ra tinabar na vuai na uma. A umana natu i Aron diat a tul tar ia ta ra luaina mata i ra Luluai, aina ta ra luaina mata i ra uguugu na vartabar. ¹⁵ Ra tena tinabar na tak pa kana ginagu na bo na plaua kan ra tinabar na vuai na uma, ma ra dangi tana, ma ra bulit par nina i ang na katkat, ma na tun ia ta ra uguugu na vartabar upi ra magit i ang na katkat, a magit na im tadav ra Luluai. ¹⁶ Ma nina i ki valili tana Aron ma ra umana natuna diat a en ia; da en ia ma pa ta leven tana, ta ra pakana i gomgom; diat a en ia ta ra bala na gunan ai ra pal na varbarat. ¹⁷ Pa da tun ia ma ra leven. Iau ga tibe pire diat upi kadia tiniba kan kaugu umana tinabar di tuntun tar ia; ia ra magit i gomgom kakit, da ra tinabar na varporong ma ra tinabar na varpiam. ¹⁸ A umana natu i Aron, a umana tutana ka, diat a ian tana; ia kavava tiniba tuktukum, ta ra umana taun tarai, kan ra tinabar di tun ia ta ra iap tadav ra Luluai; nina i bili ra tinabar i gomgom, ia iat na gomgom.

¹⁹ Ma ra Luluai i ga tata pire Moses, ma i biti: ²⁰ Go iat ra vartabar na nian nina ba Aron ma ra umana natuna diat a tul tar ia tai ra Luluai ta ra bung di ku ia tana; a lavur bungbung parika diat a tul tar tika na vavinununa ta ra epa na bo na plaua, ta ngungu tana ta ra malana, ma ta ra ngungu tana ta ra ravian. ²¹ Da tun varurungane ma ra dangi ta ra palariam; ba di tar pota da kap tar ia; io, da tul tar go ra tinabar na vuai na uma, a magit i ang na katkat tadav ra Luluai. ²² Ma ra

tena tinabar nina di ga pilak pa ia ta ra umana natuna na tul tar ia; ia ra varkurai tuktukum ba da tun vapar vue tadav ra Luluai.

²³ Ra lavur tinabar na vuai na uma, nina ba ra tena tinabar i tul tar ia, da vaimur vue, pa da en ia muka.

²⁴ Ma ra Luluai i ga tata pire Moses ma i biti: ²⁵ Una tata pire Aron ma ra umana natuna, ma una biti: Go iat ra varkurai ure ra tinabar na varporong; ta ra pakana di doko ra tinabar di tuntun tar ia tana, ta nam bula ra pakana da doko ra tinabar na varporong ta ra luaina mata i ra Luluai; ia ra magit i gomgom kakit. ²⁶ Ra tena tinabar nina i vartabar me na en ia; ta ra pakana i gomgom da en ia, ta ra bala na gunan ai ra pal na varbarat. ²⁷ Nina i bili ra viono tana na gomgom; gala di lingire ta gap kan ia tai ta mal, da puk vagomgom ra mal nina ra gap i ga tadav ia ta ra pakana gunan i gomgom. ²⁸ Ra la na pia nina di ga tun ia tana, da nila vue, ia kaka gala di ga kabalane ta ra la na palariam gobol da vagomgom ia, ma da puk ia ta ra gomgom na tava. ²⁹ A umana tutana parika ta ra umana tena tinabar diat a ian tana, ia ra magit i gomgom kakit. ³⁰ Pa da en muka ta tinabar na varporong nina ba di kap ra gapuna ta ra bala na pal na varbarat upi ra varporong; da vaimur vue ta ra iap.

7

¹ Go iat ra varkurai ure ra tinabar na varpam, ia ra magit i gomgom kakit. ² Ta ra pakana di doko ra tinabar di tuntun tar ia tana, ta nam bula ra pakana da doko ra tinabar na varpam tana,

ma da apure ra gapuna ta ra umana paparai ra uguugu na vartabar. ³ Ma ra tena tinabar na vartabar ma ra bira parika tana, ra taukuna nina i bira, ra bira di pulu ra balana me, ⁴ ra ura ela, ma ra bira i ki petep ta dir, ma ra mal i ra kat, na tak vue ma ra ura ela; ⁵ ma na tun diat ta ra uguugu na vartabar, a tinabar di tuntun tar ia tadav ra Luluai; ia ra tinabar na varpiam. ⁶ A umana tutana parika ta ra umana tena tinabar diat a ian tana; da en ia ta ra pakana gunan i gomgom; ia ra magit i gomgom kakit.

⁷ Da ra tinabar na varporong damana bula ra tinabar na varpiam, a kopono varkurai ure dir parika; ra tena tinabar nina i pait ra varporong na kap ia. ⁸ Ra tena tinabar nina i tul tar ra tinabar di tuntun tar ia ure ra tutana, nam iat ra tena tinabar na vatur vake ra pal i ra vavaguai di tul tar ia ure ra tinabar di tuntun tar ia. ⁹ Ma ra umana tinabar na vuai na uma nina di tun ia ta ra ubu ma nam parika nina di vaninare ta ra rararangai ba di tun ia ta ra palariam, ra tena tinabar nina i tul tar ia tai ra Luluai na vatur vake. ¹⁰ Ia kaka da tibe pire ra umana natu i Aron ra lavur tinabar na vuai na uma nina ra dangi i ki tana, ba i ge, tikatika na tiniba na varavarogop.

¹¹ Go iat ra varkurai ure ra tinabar na varmaram nina ba ta tikai na tul tar ia tai ra Luluai. ¹² Gala i tul tar ia a magit na pite varpa, na tul varurungane tar ra umana gem me, nina ba pa i leven ma di puk ia ma ra dangi, ma ra umana gem i malelep ma pa i leven di puk ia ma ra dangi, ma ra bo na plaua nina di ga pota ma ra dangi. ¹³ Na tul tar ra umana gem nina i leven varurung

ma kana vartabar na nian, nina ba kana tinabar na varmaram ure ra pite varpa. ¹⁴ Tikatika na gem ta ra lavur mangana gem na pilak vue upi kai ra Luluai; ra tena tinabar nina i apure ra gapu i ra tinabar na varmaram na vatur vake diat. ¹⁵ Ma ra vio i ra vavaguai nina ba kana tinabar na varmaram upi ra magit na pite varpa, da en ia ta nam iat ra bung i tul tar kana vartabar na nian tana; koko ta pakana na ki valili tuk ta ra malana.

¹⁶ Ma gala i tul tar ra vartabar na nian ure ta magit i vavalima tana ba ta tamarigat na vartabar, da en ia ta ra bung di pait ra vartabar tana, ma ta ra kubakene bula, ¹⁷ ma nina i ki valili tar ta ra vautuluna bung da vaimur vue ta ra iap.

¹⁸ Gala di en ra vio i ra tinabar na varmaram nina i ki valili ta ra vautuluna bung, pa da manane nam ra tinabar, ma pa da luk tar ia tai nina i tul tar ia; na da ra puputa ka ma nina i en ia na da ra varpam pirana.

¹⁹ Pa da en ra viono ona i agil ta magit nina ba pa i gomgom, da vaimur vue ke ta ra iap.

Nina i gomgom na ian ta ra viono di vartabar me; ²⁰ ba gala ta tikai i en ra vio i ra tinabar na varmaram, nina ba kai ra Luluai, ma pa i gomgom, da kutu vue nam kan kana vuna tarai. ²¹ Ma gala ta tikai i bili ta magit nina pa i gomgom, ta tutana, ba ta vavaguai ba ta magit i kakakao, ma namur i en ra vio i ra tinabar na varmaram, nina ba kai ra Luluai, da kutu vue nam kan kana vuna tarai.

²² Ma ra Luluai i ga tata pire Moses, ma i biti:

²³ Una tata pire ra tarai Israel, ma una biti: Koko avat a en ra bira i ra bulumakau, ba ra bira i ra

sip, ba ra bira i ra me. ²⁴ Ra bira i ra vavaguai i mat vakuku, ba ta leing i ga ubu kadakadal ia, i topa kavava lavur papalum, ia kaka koko muka avat a en ia; ²⁵ ma nina i en ra bira i ra vavaguai nina di tuntun tar ia tadav ra Luluai, nam da kutu vue kan kana vuna tarai.

²⁶ Koko avat a en ta mangana gap, a gapu i ra beo ba a gapu i ra vavaguai ta ra lavur gunan ba ava ki tana. ²⁷ Nina ba i en ra gap da kutu vue nam kan kana vuna tarai.

²⁸ Ma ra Luluai i ga tata pire Moses, ma i biti: ²⁹ Una tata pire ra tarai Israel, ma una biti, Nina i tul tar kana tinabar na varmaram, a vartabar tadav ra Luluai, na kap ta pakana ta kana tinabar tadav ra Luluai; ³⁰ a limana iat na kap ra tinabar di tun tar ia tadav ra Luluai ta ra iap: a bira ma ra bongobongo i ra tinabar, ma da tulue ra bongobongono tadav ra Luluai, upi ra tinabar na tutuluai. ³¹ Ra tena tinabar na tun ra bira ta ra uguugu na vartabar, ma ra bongobongono kai Aron ma ra umana natuna. ³² Avat a tul tar ra kelakelegi ta ra lima tuna pire ra tena tinabar upi kana tiniba kan kavava tinabar na varmaram nina ba u pait ra vartabar me. ³³ Ra natu i Aron nina i tul tar ra gap u ra tinabar na varmaram ma ra birana na vatur vake ra kelakelegi ta ra lima tuna upi kana tiniba. ³⁴ Tago iau ga tar tibe vaire vue ra bongobongo nina di tulue ma ra kelakelegi ta ra lima tuna ta ra umana tinabar na varmaram kai ra tarai Israel ure Aron ra tena tinabar ma ra umana natuna upi kadia tiniba pa na mutu kan ra tarai Israel.

³⁵ Go nina ra tiniba kai Aron ma ra umana natuna kan ra umana tinabar di tuntun tar ia

tadav ra Luluai, ba di ga tibe diat ra umana tena tinabar ta ra papalum kai ra Luluai, ³⁶ ra tiniba nina ba ra Luluai i ga kure ba ra tarai Israel diat a tul tar ia upi ra adiat pa na mutu ta ra umana taun tarai, ta ra bung ba i ga pilak pa diat.

³⁷ Go iat ra varkurai ure ra tinabar di tuntun tar ia, ma ure ra tinabar na vuai na uma, ma ra tinabar na varporong, ma ra tinabar na varpiam, ma ure ra varku, ma ure ra tinabar na varmaram, ³⁸ nina ba ra Luluai i ga vartuluai tana pire Moses ta ra luana Sinai, ta ra bung ba i ga vartuluai ba ra tarai Israel diat a tul tar kadia umana vartabar na nian tadav ra Luluai ta ra bil Sinai.

8

Di vadoano Aron diat tamana (Niir 29:1-37)

¹ Ma ra Luluai i ga tata pire Moses, ma i biti:
² Una agure Aron ma ra umana natuna, ma una tak pa ra umana mal, ma ra dangi na varku, ma ra bulumakau ure ra varporong, ma ra ura sip a ura tomotoina, ma ra rat na gem nina ba pa i leven; ³ ma una vartuluai upi ra tarai ba diat a kor varurung ta ra matakilalat i ra pal na varbarat.

⁴ Ma Moses i ga pait nam ba ra Luluai i ga vartuluai tana; ma ba ra tarai dia ga kor varurung ta ra matakilalat i ra pal na varbarat, ⁵ Moses i ga biti tai ra tarai: Go iat ra magit a Luluai i tar vartuluai ba da pait ia.

⁶ Ma Moses i ga agure Aron ma ra umana natuna, ma i ga puk diat ma ra tava. ⁷ Ma i ga ule tar ra lolovina kolot tai Aron, ma i ga vi pit ia ma ra vivi, ma i ga ule ra olovoi tana ma ra kolot na

bongobongo ma i ga vi pit ia ma ra vivi di ga viri mal ia kai ra kolot na bongobongo. ⁸ Ma i ga ule ra popopoi na varkurai tana; ma i ga poe tar ra Urim ma ra Tumim ta ra popopoi na varkurai. ⁹ Ma i ga vung ra mal na rarau ta ra uluna, ma i ga vung ra marmar i goled, nina ba ra vipuar i gomgom taun ra mal na rarau; go parika ra Luluai i ga vartuluai tana pire Moses.

¹⁰ Ma Moses i ga tak pa ra dangi na varku, ma i ga vadangi ra pal na varbarat ma ra lavur magit par tana, ma i ga vagomgom diat. ¹¹ Ma i ga apur ra uguugu na vartabar lavurua na pakana, ma i ga vadangi ra uguugu na vartabar ma ra umana la tana, ma ra la na vargi, ma ra bit a la na vargi upi na vagomgom diat. ¹² Ma i ga lolonge ra dangi na varku ta ra ulu i Aron, ma i ga ku ia, upi na vakilang vaire.

¹³ Ma Moses i ga agure ra umana natu i Aron, ma i ga ule ra umana lolovina kolot ta diat, ma i ga vi pit diat ma ra umana vivi, ma i ga vi ra umana mal ta ra ulu i diat, da ra Luluai i ga vartuluai tana.

¹⁴ Ma i ga kap pa ra bulumakau ure ra tinabar na varporong, ma Aron ma ra umana natuna dia ga vung ra lima i diat ta ra ulu i ra bulumakau ai ra tinabar na varporong. ¹⁵ Ma Moses i ga doka; ma i ga tak pa ra gap, ma i ga kolo ra umana ram ta ra uguugu na vartabar ma ra kaka na limana, ma i ga vagomgom ra uguugu na vartabar, ma i ga lolonge ra gap tar ta ra bit a uguugu na vartabar, ma i ga vagomgom ia upi na pait ra varporong tana. ¹⁶ Ma i ga tak pa ra bira par nina i ki petep ta ra balana, ma ra mal i ra kat, ma ra ura ela ma

ra bira ta dir, ma Moses i ga tun ia ta ra uguugu na vartabar. ¹⁷ Ma ra bulumakau, ma ra palina, ma ra viono, ma ra puta tana, i ga vaimur vue ta ra iap ta ra papar a gunan irai, da ra Luluai i ga vartuluai tana pire Moses.

¹⁸ Ma i ga kap pa ra sip ure ra tinabar di tuntun tar ia, ma Aron ma ra umana natuna dia ga vung ra lima i diat ta ra uluna. ¹⁹ Ma Moses i ga doka; ma i ga apure ra gap ta ra uguugu na vartabar. ²⁰ Ma i ga poko gigi ra sip, ma i ga tun ra uluna ma ra umana pakapakana, ma ra bira, ²¹ ma i ga puk ra balana ma ra umana kakene ma ra tava; go parika Moses i ga tun ia upi ra tinabar di tuntun tar ia ta ra uguugu na vartabar, a magit i ang na katkat, a vartabar di pait ia ta ra iap tadav ra Luluai, da ra Luluai i ga vartuluai tana pire Moses.

²² Ma i ga kap ra vauruana sip, ra sip na varvadoan; ma ba Aron ma ra umana natuna dia ga tar vung ra lima i diat ta ra uluna, ²³ Moses i ga doka; ma i ga tak pa ra gapuna ma i ga kolo ra ngu na talinga i Aron me, ta ra papar a lima tuna tana, ma ra kaka ngala ta ra limana tuna, ma ra kaka ngala ta ra kauna ta ra papar a lima tuna tana. ²⁴ Ma Moses i ga agure ra umana natu i Aron, ma i ga kolo ra ngu na talinga i diat ma ra gap ta ra papar a lima tuna ta diat, ma ra kaka ngala ta ra lima tuna ta diat, ma ra kaka ngala ta ra kau i diat ta ra papar a lima tuna ta diat, ma i ga apur ra uguugu na vartabar ma ra gap. ²⁵ Ma i ga tak pa ra bira, ma ra taukuna i bira, ma ra bira parika nina i ki petep ta ra balana, ma ra mal i ra kat, ma ra ura ela, ma ra bira ta dir, ma

ra kelakelegi ta ra lima tuna, ²⁶ ma i ga tak pa tika na gem nina ba pa i leven, ma tika na gem ik di pait ia ma ra dangi, ma tika na gem ik i malelep, kan ra rat na gem ba pa i leven nina i tur ta ra luaina mata i ra Luluai, ma i ga vung diat taun ra bira ma ra kelakelegi ta ra lima tuna, ²⁷ ma i ga vung vapar ia ta ra lima i Aron, ma ta ra lima i ra umana natuna, ma di ga tulue diat upi ra tinabar na tutuluai ta ra luaina mata i ra Luluai. ²⁸ Ma Moses i ga tak pa diat kan ra lima i diat ma i ga tun diat ta ra uguugu na vartabar taun ra tinabar di tuntun tar ia, ure ra magit i ang na katkat ta ra luaina mata i ra Luluai; a tinabar nam ba di tun tar ia ta ra iap tadav ra Luluai. ²⁹ Ma Moses i ga tak pa ra bongobongo i ra sip, ma i ga tulue upi ra tinabar na tutuluai ta ra luaina mata i ra Luluai; a tiniba kai Moses nam ta ra sip na varvadoan, da ra Luluai i ga vartuluai tana pire Moses.

³⁰ Ma Moses i ga tak pa ta ik ta ra dangi na varku ma ta ra gap ta ra uguugu na vartabar, ma i ga apur Aron ma kana lavur mal me, ma ra umana natuna ma kadia lavur mal bula me; ma i ga vakilang vaire Aron ma kana lavur mal, ma ra umana natuna ma kadia lavur mal varurung me.

³¹ Ma Moses i ga biti tai Aron ma ra umana natuna: Avat a kabalane ra viono ta ra matakilalat i ra pal na varbarat; avat a en ia ie varurung ma ra gem ta ra rat na varvadoan, da di ga biti tagu ba Aron ma ra umana natuna diat a en ia. ³² Ma nina i ki valili ta ra viono ma ra gem avat a tun vue ta ra iap. ³³ Ma koko avat a vana kan ra matakilalat i ra pal na varbarat ure lavurua na bung tuk na par ra lavur bungbung ure ra

varvadoan ta vavat; lavurua na bung da varvakai ma kavava varvadoan. ³⁴ Ra magit di ga pait ia ta go ra bung di ga pait ia ta ra vartuluai kai ra Luluai upi da pait ra varporong ure avat. ³⁵ Avat a ki ta ra matakilalat i ra pal na varbarat ta lavurua na bung na keake ma ta lavurua na bung na marum, ma avat a toratorom tai ra Luluai tana, upi koko avat a mat, tago di ga vartuluai tagu damana. ³⁶ Ma Aron ma ra umana natuna dia ga pait vapar ra lavur magit par nina ba ra Luluai i ga vartuluai tana ta ra ngie i Moses.

9

Aron i vartabar

¹ Ma ta ra valavutuluna bung Moses i ga vartuluai upi Aron ma ra umana natuna ma ra umana patuana Israel, ² ma i ga biti tai Aron: Una tak pa tika na nat na bulumakau a tomotoina ure ra tinabar na varporong, ma ra sip a tomotoina ure ra tinabar di tuntun tar ia, ma dir par dir a ko kakit, ma una tul tar dir ta ra luaina mata i ra Luluai. ³ Ma una biti tai ra tarai Israel: Avat a tak pa ta me a tomotoina ure ra tinabar na varporong, ma ta nat na bulumakau ma ta nat na sip, ba i kopono ko kadir kilala ma dir ko kakit, ure ra tinabar di tuntun tar ia, ⁴ ma ta bulumakau ma ta sip a tomotoina, ure ra tinabar na varmaram, upi da vartabar me ta ra luaina mata i ra Luluai; da kap bula ra tinabar na vuai na uma nina di ga pota ma ra dangi; tago ra Luluai na tur kapet pire vavat ta go ra bung.

⁵ Ma dia ga kap nam ba Moses i ga kure tar ia ta ra matakilalat i ra pal na varbarat, ma ra tarai par

dia ga kakari maravai, ma dia ga tur ta ra luaina mata i ra Luluai. ⁶ Ma Moses i ga biti: Go ra magit ra Luluai i ga vartuluai tana ba avat a pait ia; upi ra minamar kai ra Luluai na tur kapet ta ra luaina mata i vavat. ⁷ Ma Moses i ga biti tai Aron: Una vana maravai tar ta ra uguugu na vartabar, ma una tul tar kaum tinabar na varporong, ma kaum tinabar di tuntun tar ia, ma una pait ra varporong ure avat ma ra tarai; ma una tul tar ra vartabar na nian kai ra tarai ma una pait ra varporong ure diat, da ra Luluai i ga vartuluai tana.

⁸ Ma Aron i ga vana maravai tar ta ra uguugu na vartabar, ma i ga doko ra nat na bulumakau ure ra tinabar na varporong, nina ba ure ia iat, ⁹ ma ra umana natu i Aron dia ga kap pa ra gap pirana, ma i ga vadudu ra kaka na limana ta ra gap, ma i ga kolo ra umana ram ta ra uguugu na vartabar, ma i ga lolonge ra gap ta ra bit a uguugu, na vartabar; ¹⁰ ra bira, ma ra ura ela, ma ra mal i ra kat kai ra tinabar na varporong, i ga tun ia ta ra uguugu na vartabar, da ra Luluai i ga vartuluai tana pire Moses. ¹¹ Ma ra viono ma ra palina i ga tun vue ta ra iap ta ra papar a gunan irai.

¹² Ma i ga doko ra tinabar di tuntun tar ia; ma ra umana natuna dia ga kap pa ra gap tadav ia, ma i ga apur ra uguugu na vartabar me. ¹³ Ma dia ga kap pa ra tinabar di tuntun tar ia tadav ia, a umana pakapakana ma ra uluna bula, ma i ga tun diat ta ra uguugu na vartabar. ¹⁴ Ma i ga puk ra balana ma ra umana kakene, ma i ga tun diat taun ra tinabar di tuntun tar ia ta ra uguugu na vartabar.

¹⁵ Ma i ga tul tar ra vartabar na nian kai ra tarai, ma i ga tak pa ra me ure ra tinabar na varporong, nina ba ure ra tarai, ma i ga doka, ma i ga tul tar ia ure ra varporong, da ra luaina. ¹⁶ Ma i ga kap pa ra tinabar di tuntun tar ia, ma i ga tul tar ia da ra vartuluai ure. ¹⁷ Ma i ga kap pa ra tinabar na vuai na uma, ma i ga tak pa tika na ginagu tana, ma i ga tun ia ta ra uguugu na vartabar varurung ma ra tinabar di tuntun tar ia ta ra malana.

¹⁸ I ga doko ra bulumakau ma ra sip a tomo-toina bula, nina ba ra tinabar na varmaram kai ra tarai, ma ra umana natuna dia ga kap pa ra gap tadav ia, ma i ga apur ra uguugu na vartabar me. ¹⁹ Ma ra bira i ra bulumakau ma ra taukuna i bira ta ra sip, ma ra bira i pulu ra balana, ma ra ura ela, ma ra mal i ra kat, ²⁰ di ga vung ia taun ra bongobongo i ra virua, ma i ga tun ra bira ta ra uguugu na vartabar; ²¹ ma ra bongobongo i ra virua ma ra kelakelegi ta ra lima tuna, Aron i ga tulue upi ra tinabar na tutuluai ta ra luaina mata i ra Luluai, da Moses i ga kure.

²² Ma Aron i ga tulue ra limana taun ra tarai, ma i ga tata vadoane diat, ma i ga vana ba kan ra papalum na tinabar na varporong, ma ra tinabar di tuntun tar ia, ma ra tinabar na varmaram. ²³ Ma Moses ma Aron dir ga ruk ta ra pal na varbarat, ma ba dir ga irop, dir ga tata vadoane ra tarai, ma ra minamar i ra Luluai i ga tur kapet ta ra luaina mata i ra tarai. ²⁴ Ma ra iap i ga arikai ta ra luaina mata i ra Luluai, ma i ga tun vue ra tinabar di tuntun tar ia, ma ra bira ta ra uguugu na vartabar; ma ba ra tarai dia ga gire, dia ga kukukula, ma dia ga bura timtibum.

10

A varpiam kai Nadab ma Abiu

¹ Ma Nadab ma Abiu, ra ura natu i Aron, dir ga tak pa kadir la na mi tikatikai, ma dir ga vung ra iap ta dir, ma dir ga vung ra bulit i ang na katkat ta dir, ma dir ga pait ra iap vakuku ta ra luaina mata i ra Luluai, nina pa i ga vartuluai tana pire dir. ² Ma ra iap i ga arikai kan ra mata i ra Luluai, ma i ga en vue dir, ma dir ga mat ta ra luaina mata i ra Luluai. ³ Ma Moses i ga biti tai Aron: Go iat nina ra Luluai i ga tatike, dari, Ina vaarike kaugu lia na kini ta diat dia kakari maravai piragu, ma ina vaarike kaugu ngala na minamar ta ra luaina mata i ra tarai parika. Ma Aron i ga ki mut uka.

⁴ Ma Moses i ga ting pa Misael ma Elsapan, a ura natu i Usiel, dir matuana ma Aron, ma i ga biti ta dir: Amur a mai, ma amur a puak vue ra ura niuru i mumur kan ra gomgom na pal tar ta ra papar a gunan irai. ⁵ Ma dir ga vut, ma dir ga puak vue dir, ma ra umana mal dir mal me, tar ta ra papar a gunan irai, da Moses i ga biti.

A papalum ma ra vapuak kal ra tena tinabar

⁶ Ma Moses i ga biti tai Aron, ma tai Eleaser ma tai Itamar, ra ura natuna. Koko ra pepe na ulu i vavat na purpuruan, ma koko avat a rada kavava lavur mal; upi koko avat a mat, ma koko ra Luluai na kankan ure ra tarai; avat a nur tar ia pire ra lavur niuru i vavat ra tarai Israel par upi diat a tangie go ra iap nina ba ra Luluai i ga pait ia. ⁷ Koko avat a vana kan ra matakilalat i ra pal na varbarat, kan avat a mat; tago ra dangi na

varku kai ra Luluai i ki ta vavat. Ma dia ga pait ia da ra tinata kai Moses.

⁸ Ma ra Luluai i ga biti tai Aron dari: ⁹ Ba avat ma ra umana natum ava ruk ta ra pal na varbarat, koko avat a mome ta polo na vuai na vain ba ta tava longlong, kan avat a mat; go na tur ure ra vartuluai ta ra umana taun tarai; ¹⁰ upi avat a tibe varbaiane ra magit i gomgom kan ra magit vakuku, ma ra magit i gomgom kan ra magit i dur, ¹¹ upi avat a tovo ra tarai Israel ure ra lavur vartuluai nina ba ra Luluai i ga tatike ta diat ma ra ngie i Moses.

¹² Ma Moses i ga biti tai Aron ma tai ra ura natuna dir laun valili Eleaser ma Itamar: Amutal a tak pa ra tinabar na vuai na uma, nina i ki valili kan ra lavur tinabar di tun ia ta ra iap ure ra Luluai, ma amutal a en ia ma koko ra leven tana, ta ra paparai ra uguugu na vartabar; ia ra magit i gomgom kakit, ¹³ ma amutal a en ia ta ra pakana gunan i gomgom; tago ia ra tiniba amumutal ma ra ura natum ta ra lavur tinabar di tun ia ta ra iap ure ra Luluai, tago di ga vartuluai damana.

¹⁴ Ma ra bongobongo di tultulue ma ra ke-lakelegi avat a en ia ta ra pakana gunan i gomgom, avat ma ra umana natum, ra umana tutana ma ra umana vavina, tago di tul tar ia ure kaum tiniba ma ra tiniba kai ra umana natum, ta ra lavur tinabar na varmaram kai ra tarai Israel. ¹⁵ A kelakelegi ma ra bongobongo di tultulue diat a kap ia varurung ma ra bira di tun ia ta ra iap, upi da tulue, a tinabar na tutuluai ta ra luaina mata i ra Luluai; a tiniba kavavat ma ra umana natum pa na mutu; da ra Luluai i ga vartuluai tana.

¹⁶ Ma Moses i ga tikitikan upi ra me ure ra tinabar na varporong, ma ea, di tar tun vue; ma i ga kankanuane Eleaser ma Itamar, ra ura natu i Aron nina dir laun valili, ma i biti: ¹⁷ Ta ra ava pa ava ga en ra tinabar na varporong aina ta ra gomgom na pal, tago ia ra magit i gomgom kakit, ma di ga tul tar ia ta vavat upi na pun vue ra varpam kai ra tarai, upi da pait ra varporong ure diat ta ra luaina mata i ra Luluai. ¹⁸ Ma pa di ga kap ra gapuna ta ra bala na pal i gomgom; gala na boina gala ava ga en ia ta ra bala na pal i gomgom, da iau ga kure. ¹⁹ Ma Aron i ga biti tai Moses: Ea, dia ga tul tar kadia tinabar na varporong ma kadia tinabar di tuntun tar ia ta ra luaina mata i ra Luluai, ma ra kaina magit dari i tar tadav iau. Gala iau ga en ra tinabar na varporong ta go ra bung, dave, na ga boina ta ra luaina mata i ra Luluai? ²⁰ Ma ba Moses i ga valongore, i ga boina ka ta ra luaina matana.

11

A gomgom na vavaguai ma diat pa dia gomgom (Vart 14:3-21)

¹ Ma ra Luluai i ga tata pire Moses ma Aron, ma i biti ta dir: ² Amur a tata pire ra tarai Israel dari: Avat a en go iat ra umana vavaguai ta diat dia laun ta ra rakarakan a gunagunan. ³ Nina ra pal a kauna a ura kaka tana, ma nina i nganga mule ra magit i ga en value, ta ra lavur vavaguai, avat a en nam. ⁴ Ia kaka, ta diat nina dia nganga. mule ra magit dia ga en value, ma ta diat nina ra pal a kau i diat a ura kaka tana, koko avat a en go diat: ra kamel, tago i nganga mule ra magit i

ga en value ma ra kauna vakir a ura kaka tana, na tabu pire vavat. ⁵ Ma ra rabbit, tago i nganga mule ra magit i ga en value ma ra kauna vakir a ura kaka tana, na tabu pire vavat. ⁶ Ma ra er, tago i nganga mule ra magit i ga en value ma ra kauna vakir a ura kaka tana, na tabu pire vavat. ⁷ Ma ra boroi, tago ra kauna a ura kaka tana, ma vakir i nganga mule ra magit i ga en value, na tabu pire vavat. ⁸ Koko avat a en ra vio i diat, ma koko avat a bili ra virua i diat; dia tabu pire vavat.

⁹ Ma ta ra lavur magit dia laun ta ra ta ba ta ra tava, avat a en diat nina dia vung ra bete i diat ma ra vulegi diat. ¹⁰ Ma ra lavur mangana ba pa ta bete i diat ma pa ta vulegi diat, ta diat dia peal ta ra polo, ba dia laun ta ra ta, dia milmilikan pire vavat, ¹¹ diat a milmilikan pire vavat; koko avat a en ra vio i diat, ma avat a milikuane ra virua i diat. ¹² Nina ba pa ta betene ma pa ta vulegina ta ra tava, a magit na milmilikan nam pire vavat.

¹³ Ma ta ra lavur beo avat a milikuane go diat, koko avat a en diat, dia da ra magit i bilak: a minigulai ma ra luar ma ra taragau; ¹⁴ ma ra vultiur, ma ra daula; ¹⁵ a lavur mangana kotkot, ¹⁶ a murup, ma ra kau, ma ra kanai, ma ra kavivi, ¹⁷ a kurkur ma ra komorant ma ra kakaula; ¹⁸ ma ra kakaula i karabele, ma ra pelikan, ma ra luar i en ra virua; ¹⁹ ma ra mou, ma ra iai ma ra vianau ma ra ganau.

²⁰ Ma ra lavur mangana dia vung ra bebea i diat ma dia kakakao diat a milmilikan pire vavat. ²¹ Ia kaka, ta ra lavur mangana dia kakakao ma dia vung ra bebea i diat ma dia pipil ma ra kak i diat, ²² avat a en go diat: a lavur mangana

kubau, ma ra lavur mangana tititinga, ma ra lavur mangana itit, ma ra lavur mangana tabuta. ²³ Ma ra lavur mangana dia vung ra bebea i diat ma dia vung ra ivat na kau i diat, dia milmilikuan pire vavat.

²⁴ Go diat diat a vadur avat; nina i bili ra virua i diat pa na gomgom tuk na ravian; ²⁵ ma nina i puak ra virua i diat na puk kana umana mal ma pa na gomgom tuk na ravian. ²⁶ Ra lavur vavaguai i tapelegi ra kau i diat ma vakir a ura kaka tana ma pa dia nganga mule ra magit dia ga en value dia tabu pire vavat, ma nina i bili diat na dur. ²⁷ Ta ra lavur vavaguai dia vanavana ma ra ivat na kak i diat, diat dia vanavana ma ra ivat na lapar a kak i diat, dia tabu pire vavat; nina ba i bili ra virua i diat pa na gomgom tuk na ravian. ²⁸ Nina i puak ra virua i diat na puk kana umana mal, ma pa na gomgom tuk na ravian; dia tabu pire vavat.

²⁹ Ta ra lavur magit dia kakakao ta ra rakarakan a gunagunan, go diat dia tabu pire vavat: a girau, ma ra galang, ma ra lavur mangana palai dia ngala, ³⁰ ma ra kupkup, ma ra galiur, ma ra kekeu, ma ra kuku, ma ra kuku valira. ³¹ Go diat dia tabu pire vavat ta ra lavur magit dia kakakao; nina i bili diat ba dia mat pa na gomgom tuk na ravian.

³² Ma gala ra minat i tikai ta diat i bura taun ta magit, nam ra magit pa na gomgom, ta magit di pait ia ma ra davai, ta mal, ta pal i ta magit, ba ta kakakap, ba ta la ure ra papalum, da vung ia ta ra tava; pa na gomgom tuk na ravian, ma namur na gomgom. ³³ Ma gala ra minat i ta tikai ta diat

i bura ta ra bala na la na pia, pa na gomgom; avat a pamar gigi ia, ma ra magit i ki tana pa na gomgom. ³⁴ A nian parika nina ba ra tava i ki tana pa na gomgom, ma ra nimomo ta ra mangana la damana pa na gomgom. ³⁵ Ma ra lavur magit parika nina ba ta pakana ta ra minat i diat i bura taun diat pa na gomgom; ta ubu, ba ta kabala, da pamar gigi ia; pa dia gomgom, ma diat a tabu pire vavat. ³⁶ Ia kaka ta mata na tava ba ta tung na tava nina ba a tava i ki tana na gomgom, ma ra magit nina i bili ra minatina tana pa na gomgom. ³⁷ Ma gala ra minat i diat i bura taun ra umana patina upi ra vinauma, ra patina na gomgom. ³⁸ Ma gala ra minat i diat dia bura taun ra umana patina nina di ga vamola ta ra tava, na tabu pire vavat.

³⁹ Ma gala tika na vavaguai nina ba i topa ra nian i mat, nina i bili ra minatina pa na gomgom tuk na ravian; ⁴⁰ nina i ian ta ra minatina na puk kana umana mal, ma pa na gomgom tuk na ravian; ma nina i puak ra minatina na puk kana umana mal, ma pa na gomgom tuk na ravian.

⁴¹ Ma ra lavur magit par nina dia kakakao ta ra rakarakan a gunagunan, ia ra magit na milmilikan, i tabu ba da en ia. ⁴² Nina ba i kakakao ma ra balana ara ra pia, ba i vana ma ra ivat na kakene, ba nina i peal ra umana kakene, ra lavur magit dia kakakao ta ra rakarakan a gunagunan i tabu ba avat a en diat, tago diat ra magit i milmilikan. ⁴³ Koko avat a vabilak avat ma ra umana magit dia kakakao, ma koko avat a vadur avat ma diat, upi avat a vabilak avat i tana. ⁴⁴ Tago iau ra Luluai kavava God; damana avat a

vagomgom mule avat, ma avat a gomgom; tago iau tar gomgom; koko avat a vabilak mule avat ma ta mangana magit i kakakao ta ra rakarakan a gunagunan. ⁴⁵ Tago iau ra Luluai nina iat i ga agure vairop avat kan ra gunan Aigipto, upi avat a nunure ba iau kavava God; damana avat a gomgom, tago iau tar gomgom.

⁴⁶ Go iat ra varkurai ure ra lavur vavaguai ma ra lavur beo ma ra lavur mangana i laun ma i peal ta ra tava, ma ra lavur mangana i kakao ta ra rakarakan a gunagunan, ⁴⁷ upi da tibe varbaiane ra magit i dur kan ra magit i gomgom, ma upi da tibe varbaiane ra magit di en ia kan ra magit nina pa di en ia, ta ra lavur magit dia laun.

12

A varvagomgom i ra kunubak na kinakava

¹ Ma ra Luluai i ga tata pire Moses, ma i ga biti:
² Una tata pire ra tarai Israel, dari: Gala ta vavina i kap bala ma i kava vue ta bul tutana, pa na gomgom ta lavurua na bung; pa na gomgom da kana umana bung na gai. ³ Ma ta ra valavutuluna bung da poko kikil ra pal i ra bul. ⁴ Ma ra vavina na ki ta ra kubana ure ra utul a vinun ma utul a bung upi ra gapuna na gomgom; pa na bili ta magit i gomgom, ma pa na ruk ta ra gomgom na pal tuk na par kana umana bung na varvagomgom.

⁵ Gala i kava ta bul vavina, pa na gomgom ta ra ura vik da kana umana bung na gai; na ki ta ra kubana ure laptikai na vinun ma laptikai na bung upi ra gapuna na gomgom.

⁶ Ma ba na par kana umana bung na varvagom-gom ure ta bul tutana ba ta bul vavina na kap ta nat na sip, i kono ko kana kilala, ure ra tinabar di tuntun tar ia, ma ta nat na balu ba ta uka, ure ra tinabar na varporong, tar ta ra matakilalat i ra pal na varbarat, tadav ra tena tinabar, ⁷ ma na kap ia ta ra luaina mata i ra Luluai, ma na pait ra varporong ure, ma na gomgom ure ra e ba i ga gapgap tana.

Go iat ra varkurai ure nina i kava ta bul tutana ba ta bul vavina. ⁸ Ona pa i tale pi na tul tar ta nat na sip, na kap ta ivu uka, ba ta ivu nat na balu, ta tikai ure ra tinabar di tuntun tar ia, ma ta ra tikai ure ra tinabar na varporong; ma ra tena tinabar na pait ra varporong ure, ma na gomgom.

13

A umana varkurai ure ra vukavuka

¹ Ma ra Luluai i ga tata pire Moses ma Aron ma i biti: ² Ba ra pal i ra paka i ta tutana i buk, ba i tuktuk, ba i babale, ma ia ra vakilang ure ra vukavuka, da ben ia tadav Aron ra tena tinabar, ba tadav tika na natuna, a tena tinabar; ³ ra tena tinabar na gire ra vakilang ta ra pal a paka i ra tutana; ma ona ra ivuna tana i pua, ma ra vakilang iat i kamen ta ra viono, ia ra minait na vukavuka: ra tena tinabar na bobbe, ma na vatang ia ba pa i gomgom. ⁴ Ma ona ra pakana i babale i mada, ma ra vakilang iat pa i kamen ta ra viono, ma ra ivuna tana pa i ga pua, ra tena tinabar na vung vaire boko ta lavurua na bung, ⁵ ma ta ra valavuruana bung na gire, ma ona i gire ba ra minait i tur, ma pa i kakao ta ra pal i ra pakana,

na vung vaire mule ta lavurua na bung, ⁶ ma ta ra valavuruana bung na gire mule, ma ona ra vakilang i to na panie ma ra minait pa i ga kakao ta ra pal i ra pakana, ra tena tinabar na vatang ia ba i gomgom, a pal a korong ika; ma ra tutana na puk kana umana mal, ma na gomgom.

⁷ Ma ona ra pal a korong i kakao vanavana ta ra pal i ra pakana namur ta nam ba i ga vaarike pire ra tena tinabar upi na gomgom, na vana tadav ra tena tinabar mulai; ⁸ ra tena tinabar na gire, ma ona ra pal a korong i tar kakao ta ra pal i ra pakana, ra tena tinabar na vatang ia ba pa i gomgom, a vukavuka iat.

⁹ Ba ra vakilang na vukavuka i ki ta ra tutana, da kap ia pire ra tena tinabar; ¹⁰ ma ra tena tinabar na gire, ma ona ta pakana i bulbuliran i pua ta ra pal i ra pakana, ma ra ivuna i pua tana, ma i manua mut, ¹¹ ia ra vukavuka pa ania ma ra tena tinabar na vatang ia ba pa i gomgom; pa na vung vaire vue, tago nam iat pa i gomgom. ¹² Ona ra vukavuka i kakao vanavana ta ra pal i ra pakana, ma i pulu vapar nina i vukavuka papa ta ra uluna tuk ta ra pal a kauna, da ra tena tinabar i gire; ¹³ ra tena tinabar na gire ilam ia, ma ona ra pal i ra pakana i vukavuka par, na vatang nina ba i tar vukavuka ba i gomgom, ra pal i ra pakana i pua parika, i gomgom iat. ¹⁴ Ma ona ra manua i. arikai tana, pa na gomgom. ¹⁵ Ba ra tena tinabar i gire ra manua na vatang ra tutana ba pa i gomgom, ra manua pa i gomgom ia ra vakilang na vukavuka. ¹⁶ Ma ona ra manua na pua mulai, ra tutana na vana tadav ra tena tinabar, ¹⁷ ma ona

ra tena tinabar i gire ba ra vakilang i tar pua, na vatang ra tutana nina i mait ba i gomgom.

¹⁸ Ba ta buk ta ra pal i ra pakana i map, ¹⁹ ma ta bulbuliran i pua i ki boko, ba ta vakilang meme, ra tutana na vaarike pire ra tena tinabar, ²⁰ ma ra tena tinabar na gire, ma ona ra vakilang i da i kamen ta ra viono, ma ra ivuna tana i pua, ra tena tinabar na vatang ia ba pa i gomgom; ia ra minait na vukavuka nina i arikai ta ra niung. ²¹ Ma ona ra tena tinabar pa i gire ta ivuna i pua ta ra vakilang, ma ra vakilang pa i kamen ta ra viono, ma i to na panie, ra tena tinabar na vung vaire pa ta lavurua na bung; ²² ona i kakakao vanavana ta ra pal i ra pakana, ra tena tinabar na vatang ia ba pa i gomgom, ia ra vakilang na vukavuka; ²³ ma ona ra vakilang i meme i tur uka, ma pa i kakao vanavana, ia ra mada i ra niung, ma ra tena tinabar na vatang ra tutana ba i gomgom.

²⁴ Ma ona ra pal i ra pakana i ga dodo, ma ra vakilang i ra manua i ga meme ba i ga pua, ²⁵ ra tena tinabar na gire; ona ra ivuna tana i tar pua, ma i da i kamen ta ra viono, ia ra vukavuka nina i tar arikai ka ta ra nidodo, ma ra tena tinabar na vatang ia ba pa i gomgom, ia ra vakilang na vukavuka; ²⁶ ma ona ra tena tinabar i gire ba pa ta ivuna i pua ta ra vakilang i meme ma pa i da i kamen ta ra viono, ma i to na panie, ra tena tinabar na vung vaire pa ta lavurua na bung; ²⁷ ta ra valavuruana bung na gire mule; ma ona i tar kakao ta ra pal i ra pakana, ra tena tinabar na vatang ia ba pa i gomgom, ia ra vakilang na vukavuka. ²⁸ Ma ona ra vakilang i meme i tur uka, ma pa i kakao vanavana, ma i to na panie,

ia ra bulbuliran i vuna ta ra nidodo, ma ra tena tinabar na vatang ia ba i gomgom. Ia ra mada na nidodo ko.

²⁹ Ba ta tutana ba ta vavina i manua ra uluna ba ra kabene, ³⁰ ra tena tinabar na gire; ma ona i kamen ta ra viono, ma ta kopono ivuna i gobol tana, ra tena tinabar na vatang ia ba pa i gomgom, ia ra kaka, a vukavuka na ip ba a kabe. ³¹ Ma ona ra tena tinabar i gire ba ra kaka pa i kamen ta ra viono, ma pa ta korong na ivuna tana, ra tena tinabar na vung vaire nina i mait ure lavurua na bung. ³² Ta ra valavuruana bung ra tena tinabar na gire ra minait na kaka, ma ona ra kaka pa i ga kakao, ma pa ta ivuna i gobol tana, ma ra kaka pa i kamen ta ra Viono, ³³ da ka vue ra pepe na uluna ma ra kabene, ia kaka ra pakana nina i kaka, koko; ma ra tena tinabar na vung vaire mule ure lavurua na bung. ³⁴ Ta ra valavuruana bung ra tena tinabar na gire mule, ma ona ra kaka pa i ga kakao ta ra pal i ra pakana, ma ona pa i kamen ta ra viono, ra tena tinabar na vatang ia ba i gomgom; na puk kana umana mal, ma na gomgom. ³⁵ Ma ona ra kaka i kakao ta ra pal i ra pakana namur ba di ga vatang ia ba i gomgom, ³⁶ ra tena tinabar na gire; ma ona ra kaka i tar kakao, ra tena tinabar pa na gire upi ta ivuna i gobol; ra tutana pa i gomgom. ³⁷ Ma ona ra kaka i tur da di ga gire lua ma ra ivuna i korong tana, ra kaka i boina, ra tutana i gomgom; ma ra tena tinabar na vatang ia ba i gomgom.

³⁸ Ba ta umana vakalang dia pua dia arikai ta ra pal i ra paka i ta tutana ba ta vavina, ³⁹ ra tena tinabar na gire, ma ona ra umana vakalang

dia kabu, a tuktuk uka nina i arikai ta ra pal i ra pakana; i tar gomgom.

⁴⁰ Ba ra pepe na ulu i ra tutana i panie parika, i peaka ka, ma i gomgom, ⁴¹ Ona ra pepe na uluna i panie kan ra tur lua na ula, io, i peaka ra tur lua na uluna, i gomgom uka. ⁴² Ma ona ta vakilang i meme ta ra ula i peaka, ba ra tur lua na ula i peaka, ia ra vukavuka i arikai ta ra uluna i peaka ba ra tur lua na uluna i peaka. ⁴³ Ra tena tinabar na gire ma ona ra bulbuliran ta ra uluna i peaka, ba ra tur lua na uluna i peaka, i meme da ra vukavuka ta ra pal i ra pakana, ⁴⁴ ia ra tutana i vukavuka: ra tena tinabar na vatang ia ba pa i gomgom, ma ra vakilangina tana i ki ta ra uluna.

⁴⁵ Ma ra tutana i vukavuka na rada kana mal, ma ra pepe na uluna na purpuruan, na tuba ra livuruna ma na oraoro, A duruna. ⁴⁶ Ta ra lavur bungbung ba ra minait i ki pirana pa na gomgom; ia ra duruna ka; na ki varkolono ta ra papar a gunan irai.

⁴⁷ Ra mal nina ra minait i ki tana, ta mal na ivuna sip ba ta mal kumau, ⁴⁸ nina di ga vir ia ba di ga ingit ia, ba ta pal i ra vavaguai ba ta magit di ga pait ia ma ra pal i ra vavaguai: ⁴⁹ ona ra vakilang ta ra mal, ba ta ra pal i ra vavaguai, ba ta ra magit di vir ia, ba di ingit ia, i papait na limut ba i papait na meme, ia ra vakilang na minait ma da vung ve tar ia ta ra tena tinabar.

⁵⁰ Ra tena tinabar na gire, ma na vung vaire vue ure ra lavurua na bung; ⁵¹ ta ra valavuruana bung na gire mule, ma ona ra vakilang i ga kakao vanavana ta ra mal di ga vir ia ba di ga ingit ia, ba ta ra magit par di ga pait ia ma ra pal i ra

vavaguai, ia ra vakilang na minait ma ra magit pa i gomgom. ⁵² Na tun ra magit ra vakilang i tur tana, a mal di ga vir ia ba di ga ingit ia, a mal na ivuna sip ba ra mal kumau ba ta magit di ga pait ia ma ra pal i ra vavaguai: ia ra minait i dekdek, da tun ia ta ra iap.

⁵³ Ma ba ra tena tinabar i gire, ma ra vakilang pa i ga kakao ta ra mal di ga vir ia, ba di ga ingit ia, ba ta ra magit di ga pait ia ma ra pal i ra vavaguai, ⁵⁴ ra tena tinabar na kure ba da puk ra magit, nina ba ra minait i ki tana, ma da vung vaire pa ta lavurua na bung boko; ⁵⁵ ma ra tena tinabar na gire ra magit di ga puk ia, ma ona ra vakilang tana pa i enana, ma i dovot pa i ga kakao vanavana, pa i gomgom, da tun ia ba ra vakilang i ki ta ra balana ba ta ra paparaina.

⁵⁶ Ma ona ra tena tinabar i gire ba ra vakilang i panie vanavana tago di ga puk ia, na rada vue ra vakilang kan ra mal di vir ia ba di ingit ia ba kan ra pal i ra vavaguai; ⁵⁷ ona i arikai mulai ta ra mal di vir ia, ba di ingit ia, ba ta ra magit di ga pait ia ma ra pal i ra vavaguai, i tavua mulai, ma una tun ra magit ra vakilang i ki tana. ⁵⁸ Una puk mule ra mal di vir ia ba di ingit ia, ba ra pal i ra vavaguai, nina ba ra vakilang i ga panie kan ia, ma na gomgom nagam.

⁵⁹ Go iat ra varkurai ure ra minait ta ra mal na ivuna sip ba ra mal kumau, a mal di vir ia, ba ra mal di ingit ia, ba ra magit di ga pait ia ma ra pal i ra vavaguai, upi da nunure ra magit i gomgom, ma ra magit nina pa i gomgom.

14

¹ Ma ra Luluai i ga tata pire Moses, ma i biti:
² Go iat ra varkurai ure ra vukavuka ta ra bung i gomgom tana: da ben pa ia pire ra tena tinabar,
³ ma ra tena tinabar, nina i ga tar vana ta ra papar a gunan irai, na gire ba ra vakilang i ra vukavuka i par kan ra vukavuka; ⁴ namur ra tena tinabar na vartuluai upi ta ivu beo, a ivu launa nina dir gomgom, ma ra davai na tagatagal, ma ta isop di vi ia ma ra kuara i meme, ure nina ra tutana ba da vagomgom ia. ⁵ A tena tinabar na vartuluai ba da doko tika na beo taun ta la na pia nina ba ra gomgom na tava i ki tana. ⁶ Na tak pa ra beo i laun varurung ma ra davai na tagatagal ma ra isop di vi ia ma ra kuara i meme, ma na puk vadudu diat ta ra gapu i ra beo, nina di ga doka taun ra gomgom na tava. ⁷ Nina ra tutana ba da vagomgom ia kan ra vukavuka a tena tinabar na apur ia ma ra gap lavurua na pakana, ma na vatang ia ba i gomgom, ma ra beo nina i laun na pala vue upi na pururung irai aro ta ra bala na vura. ⁸ Ma nina ba da vagomgom ia na puk kana umana mal, ma na ka vapar vue ra tagal a uluna ma na gumu ta ra tava, ma na gomgom. Namur na ruk ta ra gunan, ia kaka na ki ka ta ra luaina mata i kana pal na mal ure lavurua na bung. ⁹ Ma ta ra valavuruana bung na ka vapar vue ra pepe na uluna ma ra kabene, ma ra ivuna ta ra ul a matana, ma na puk kana umana mal, ma na gumu ta ra tava upi na gomgom.

¹⁰ Ta ra valavutuluna bung na kap pa ra ivu nat na sip, ra ivu tomotoina dir ko kakit, ma tika na nat na sip, a tana i kopono ko kana kilala

ma i ko kakit, ma tika na vautuluna ta ra epa na bo na plaua, nina di pota ma ra dangi ma tika na la na dangi ik. ¹¹ Ra tena tinabar nina i pait ra varvagomgom na kap go diat varurung ma ra tutana, nina ba da vagomgom ia, tar ta ra matakilalat i ra pal na varbarat ta ra luaina mata i ra Luluai. ¹² Ma ra tena tinabar na tak pa tika na sip ta ra ivu tomotoina, ma na tul tar ia ure ra tinabar na nirara, ma ra la na dangi ik; na tulue dir upi ra tinabar na tutuluai ta ra luaina mata i ra Luluai. ¹³ Na doko ra nat na sip, ra tomotoina, ta ra pakana di doko ra tinabar na varporong ma ra tinabar di tuntun tar ia tana, ta ra bala na gunan ai ra gomgom na pal; tago ra tinabar na nirara ia ra tiniba kai ra tena tinabar da ra tinabar na varporong ia kana tiniba; ia ra magit i gomgom kakit. ¹⁴ Ma na tak pa ta gapu i ra tinabar na nirara ma ra tena tinabar na kolo ra ngu na talinga i nina ba da vagomgom ia ta ra papar a lima tuna tana, ma ra kaka ngala ta ra limana tuna, ma ra kaka ngala ta ra kauna ta ra papar a lima tuna tana; ¹⁵ ma ra tena tinabar na tak pa ra la na dangi ik ma na lolonge ta ra lapar a limana ta ra maira, ¹⁶ ma na vadudu ra kaka na limana tuna ta ra dangi nina i ki ta ra lapar a limana, ma na pikire ra dangi lavurua na pakana ta ra luaina mata i ra Luluai; ¹⁷ ma ra tena tinabar na tak pa ra dangi nina i ki valili ta ra bala na lapar ma na kolo ra ngu na talinga i nina ba da vagomgom ia ta ra papar a lima tuna, ma ra kaka ngala ta ra limana tuna, ma ra kaka ngala ta ra kauna ta ra papar a lima tuna, taun ra gapu i ra tinabar na nirara; ¹⁸ ma na ku ra ulu i nina ba da

vagomgom ia ma ra ibaiba ta ra dangi nina i ki ta ra bala na lapar a limana; damana ra tena tinabar na pait ra varporong ure ta ra luaina mata i ra Luluai.

¹⁹ Ma ra tena tinabar na tul tar ra tinabar na varporong, ma na pait ra varporong ure nina ba da vagomgom ia, tago pa i gomgom; ma namur na doko ra tinabar di tuntun tar ia; ²⁰ ma ra tena tinabar na tul tar ra tinabar di tuntun tar ia, ma ra tinabar na vuai na uma, ta ra uguugu na vartabar; ma ra tena tinabar na pait ra varporong ure, ma na gomgom.

²¹ Ona pa i tale pi na tul tar ta ngala dari, na kap pa tika na nat na sip, a tomotoina, ure ra tinabar na nirara, upi da tulue, upi da pait ra varporong ure, ma tika na vavinununa ta ra epa na bo na plaua ma ra dangi tana ure ra tinabar na vuai na uma ma tika na la na dangi ik; ²² na kap bula ra ivu uka ba ra ivu nat na balu, nina ba na tale pi na kul ia; tikai ta dir ure ra tinabar na varporong ma ta ra tikai ure ra tinabar di tuntun tar ia. ²³ Na kap go diat ta ra valavutuluna bung tadav ra tena tinabar ure kana varvagomgom, na kap diat tar ta ra matakilalat i ra pal na varbarat ta ra luaina mata i ra Luluai. ²⁴ Ra tena tinabar na tak pa ra nat na sip ure ra tinabar na nirara ma ra la na dangi ik ma na tulue dir ure ra tinabar na tutuluai ta ra luaina mata i ra Luluai; ²⁵ ma namur ra tena tinabar na doko ra nat na sip ure ra tinabar na nirara, ma na tak pa ra gapu i ra tinabar na nirara ma na kolo ra ngu na talinga i nina ba da vagomgom ia ta ra papar a lima tuna tana, ma ra kaka ngala ta ra limana tuna, ma ra kaka ngala

ta ra kauna ta ra papar a lima tuna tana; ²⁶ ma ra tena tinabar na tak pa ra la na dangi ik ma na lolonge ta ik tana ta ra lapar a limana ta ra maira, ²⁷ ma na pikire ma ra kaka na limana tuna ta ik ta ra dangi nina i ki ta ra lapar a limana lavurua na pakana ta ra luaina mata i ra Luluai. ²⁸ Ma ra tena tinabar na tak pa ra dangi i ki boko ta ra limana ma na kolo ra ngu na talinga i nina ba da vagomgom ia ta ra papar a lima tuna, ma ra kaka ngala ta ra limana tuna, ma ra kaka ngala ta ra kauna ta ra papar a lima tuna, taun ra gapu i ra tinabar na nirara, ²⁹ ma na ku ra ulu i nina ba da vagomgom ia ma ra dangi i ki valili boko ta ra lapar a limana, upi da pait ra varporong ure ta ra luaina mata i ra Luluai. ³⁰ Na tul tar tikai ta ra ivu uka, ba ra ivu nat na balu, nina i tale ra tutana ba na kul ia; ³¹ ta tikai ure ra tinabar na varporong, ma ta ra tikai ure ra tinabar di tuntun tar ia varurung ma ra tinabar na vuai na uma; ma ra tena tinabar na pait ra varporong ure nina ba da vagomgom ia ta ra luaina mata i ra Luluai.

³² Go iat ra varkurai ure nina i vukavuka, ma pa i tale pi na kul nam di vartuluai ure ta kana varvagomgom.

³³ Ma ra Luluai i ga tata pire Moses ma Aron, ma i biti: ³⁴ Ba ava olo ra gunan Kanaan nina ba ina tul tar ia pi avat a kale upi kavavat, ma ina vung ra vakilang na kaina minait tai ta papar a pal ta ra gunan ava kale pa ia; ³⁵ nina ba kana ra pal na vana ma na ve ra tena tinabar dari: Iau nuk ia ba ta vakilang na minait i ki na pal; ³⁶ ba ra tena tinabar pa i ruk boko na pal upi na gire ra vakilang, na vartuluai ba da vairop vapar

vue ra lavur magit par tana upi koko da vadur ra lavur magit par tana; ra tena tinabar na ruk ma na gire kukure muka ra pal ba i dave. ³⁷ Na gire ra vakilang, ma ona ra vakilang i papait na limut, ba i papait na meme, ma i da i ruk muka ta ra kabang, ³⁸ ra tena tinabar na irop kan ra pal, ma na banu bat ra pal ure lavurua na bung. ³⁹ Ta ra valavuruana bung ra tena tinabar na lilikun mulai, ma na gire kukure ra pal ma ona ra vakilang i ga tar kakao ta ra papar a pal, ⁴⁰ ra tena tinabar na vartuluai ba da tak vue ra umana vat nina ba ra vakilang i ki tana, ma na vue vapar diat ta ra pakana nina ba pa i gomgom, ta ra papar a gunan irai; ⁴¹ na kure ba da ka ra bala na pal parika ma ra kabang nina ba di ga ka vue, da vung ia tai ta pakana nina ba pa i gomgom ta ra papar a gunan irai; ⁴² ma diat a kap pa ra umana kalamana vat upi diat a kia vue nam ra umana maulana me, ma diat a kap ra kalamana kabang, ma diat a kolo ra pal me.

⁴³ Ma ba di ga tar tak vue nam ra umana vat, ma di ga tar ka ra pal, ma di ga tar kola ma ra kabang, ona ra vakilang na arikai mulai ta ra pal, ⁴⁴ ra tena tinabar na ruk ma na gire kukure ra pal; gala ra vakilang i ga tar kakao vanavana, ia ra dekdek na minait i ki ta ra pal, ma ra pal pa i gomgom. ⁴⁵ Ra tena tinabar na vartuluai ba da re vue ra pal, ma diat a tak vue ra umana vat tana ma ra davai tana, ma ra kabang par ta ra pal, ma diat a kap vue diat tar ta ra pakana nina ba pa i gomgom, ta ra papar a gunan irai. ⁴⁶ Ma nina i ruk na pal ba di banu bat ia, pa na gomgom tuk na ravian; ⁴⁷ nina i va ta ra pal na puk kana umana

mal, ma nina i ian ta ra pal na puk kana umana mal. ⁴⁸ Ba di tar kolo ra pal ma ra kabang, ma ra tena tinabar i ruk tana, ma i gire ba ra vakilang pa i ga kakao vanavana, ra tena tinabar na vatang ra pal ba i gomgom, tago ra vakilang i ga tar panie.

⁴⁹ Na pait ra varvagomgom ure ra pal dari. na tak pa ra ivu beo ma ra davai na tagatagal, ma ra isop di vi ia ma ra kuara i meme; ⁵⁰ na doko tika na beo taun ta la na pia, nina ba ra gomgom na tava i ki tana; ⁵¹ na tak pa ra davai na tagatagal ma ra isop nina di vi ia ma ra kuara i meme ma ra beo nina i laun, ma na puk vadudu diat ta ra gapu i ra beo di ga doka, ma ra tava, ma na apur ra pal me lavurua na pakana; ⁵² ma na vagomgom ra pal ma ra gapu i ra beo ma ra tava, ma ra isop nina di vi ia ma ra kuara i meme; ⁵³ ma ra beo nina i laun, na pala vue upi na pururung irai aro ta ra bala na vura. Damana na pait ra varporong ure ra pal, ma ra pal na gomgom.

⁵⁴ Go iat ra varkurai ure ra lavur vakilang na vukavuka, ma ra kaka, ⁵⁵ ma ure ra vakilang i ra minait ta ra mal ma ta ra pal, ⁵⁶ ma ure ra niung, ma ra pal a korong, ma ra babale; ⁵⁷ upi da nunure ra magit i gomgom, ma ra magit nina ba pa i gomgom. Go iat ra varkurai ure ra vukavuka.

15

A dur na aka

¹ Ma ra Luluai i ga tata pire Moses ma Aron, ma i biti: ² Amur a tata pire ra tarai Israel, ma amur a biti ta diat, Gala ta tutana i gapgap ra pal a pakana, pa i gomgom ure nam ra gap. ³ Pa na

gomgom ba i gapgap; ba di nur vue ra pakana pi na gap, ba di pulu bat ia upi koko na gap; ra tutana pa i gomgom. ⁴ A lavur vava parika nina ba ra tutana i gap i va tana, pa na gomgom, ma ra lavur magit par nina i ki tana, pa na gomgom; ⁵ nina i bili ra vava kai nam ra tutana na puk kana umana mal, ma na gumu ta ra tava, ma pa na gomgom tuk na ravian; ⁶ ma nina i ki ta ra magit nina ba ra tutana i gap i ga ki tana, na puk kana umana mal, ma na gumu ta ra tava, ma pa na gomgom tuk na ravian. ⁷ Ma nina i bili ra paka i ra tutana i gap na puk kana umana mal, ma na gumu ta ra tava, ma pa na gomgom tuk na ravian. ⁸ Ma gala ra tutana i gap i gami ta tutana i gomgom, nina i gomgom na puk kana umana mal, ma na gumu ta ra tava, ma pa na gomgom tuk na ravian. ⁹ Ta kiki na vinavana nina ba ra tutana i gap i vanavana tana, pa na gomgom; ¹⁰ ma nina i bili ta magit ra tutana i ga ki tana ta kana vinavana, pa na gomgom tuk na ravian; ma nina i puak ta magit damana na puk kana umana mal ma na gumu ta ra tava, ma pa na gomgom tuk na ravian. ¹¹ Ma nina ba ra tutana i gap i bili ia ba pa i gi value ra limana ta ra tava, na puk kana umana mal, ma na gumu ta ra tava, ma pa na gomgom tuk na ravian. ¹² Ma nina ra la na pia ra tutana i gap i bili ia, da pamar ia, ba gala ta la na davai, da puk ia ma ra tava.

¹³ Ba ra tutana i gap i gomgom mulai, na luk lavurua na bung papa ra bung i ga gomgom tana, ma na puk kana umana mal, ma na gumu ta ra gomgom na tava, ma na gomgom. ¹⁴ Ta ra

valavutuluna bung na kap pa ra ivu uka ba ra ivu nat na balu, ma na vana tar ta ra matakilalat i ra pal na varbarat ta ra luaina mata i ra Luluai, ma na tul tar dir pire ra tena tinabar; ¹⁵ ma ra tena tinabar na tul tar dir, tikai ure ra tinabar na varporong, ma ta ra tikai ure ra tinabar di tuntun tar ia, ma damana na pait ra varporong ure ta ra luaina mata i ra Luluai ure ra e i ga gap tana.

¹⁶ Ma gala ra gorgor i ra tutana i talingir vakuku, na gumu ta ra tava, ma pa na gomgom tuk na ravian; ¹⁷ ma ra lavur mal ma ra lavur pakana pal i ra vavaguai nina ba i talingir tana, da puk diat ma ra tava, ma pa diat a gomgom tuk na ravian. ¹⁸ Ra vavina bula nina ba ra tutana i va pirana ba ra gorgorina i talingir, dir par dir a gumu ta ra tava, ma pa dir a gomgom tuk na ravian.

¹⁹ Gala ta vavina i gapgap ta ra gai, na ki irai ure lavurua na bung; nina i bili ia pa na gomgom tuk na ravian. ²⁰ Ra umana magit nina i va tana ba nina i ki tana ba i dari, pa na gomgom. ²¹ Nina i bili kana vava na puk kana umana mal, ma na gumu ta ra tava, ma pa na gomgom tuk na ravian. ²² Nina i bili ta magit ra vavina i ki tana na puk kana umana mal, ma na gumu ta ra tava, ma pa na gomgom tuk na ravian. ²³ Ma gala ta tikai i bili ta magit ta kana vava ba ta magit nina i ki tana, pa na gomgom tuk na ravian. ²⁴ Ma gala ta tutana i va pirana ma ra duruna i tadav ia, pa na gomgom ure lavurua na bung; ma ra vava nina i va tana pa na gomgom.

²⁵ Gala ta vavina i gapgap mangoro na bung, ma vakir ta kana e, ba gala i gapgap ta ra gai

ure mangoro na bung, pa na gomgom ta ra lavur bungbung i gapgap tana, da pa i gomgom ba i gapgap ta ra gai. ²⁶ Ra umana vava.nina i va tana ta nam ra umana bung ba i gapgap, diat a da kana vava ta ra e i gapgap ta ra gai; ma ra lavur magit i ki tana pa diat a gomgom, diat a da nam diat i ki tana ba i gapgap ta ra gai. ²⁷ Ma nina i bili nam ra umana magit pa na gomgom; na puk kana umana mal, ma na gumu ta ra tava, ma pa na gomgom tuk na ravian.

²⁸ Ba i tar par ra gap, na luk lavurua na bung, ma namur na gomgom. ²⁹ Ta ra valavutuluna bung na tak pa ra ivu uka ba ra ivu nat na balu, ma na kap dir pire ra tena tinabar uina ra matakilalat i ra pal na varbarat. ³⁰ Ma ra tena tinabar na tul tar tikai ta dir ure ra tinabar na varporong, ma ta ra tikai ure ra tinabar di tuntun tar ia; damana ra tena tinabar na pait ra varporong ure, ta ra luaina mata i ra Luluai, ure ra e i ga gapgap tana.

³¹ Damana amur a varbaiane ra tarai Israel kan ra duru i diat, upi koko diat a virua ure ra duru i diat ba dia vabilak kaugu gomgom na pal nina i ki livuan ta diat.

³² Go iat ra varkurai ure ra tutana nina i gap, ba pa i gomgom ure ra gorgorina; ³³ ma ure ra vavina i gapgap ta ra gai, ma ure ra tarai ma ra vaden nina dia gap, ma ure ra tutana nina dir va ma ra vavina ba pa i gomgom.

16

A bung na varporong

¹ Ma ra Luluai i ga tata pire Moses, namur ta ra minat i nam ra ura natu i Aron nina dir ga mat ba dir ga vana maravai tadav ra Luluai. ² Ma ra Luluai i ga biti tai Moses: Una ve turam Aron ba koko na vana vataikai ta ra pakana i gomgom uro namur ta ra mal na rurua kutu, tar ta ra luaina mata i ra tubatuba nina i ki taun ra bok na varvai, upi koko na virua; tago ina tur kapet ta ra gobol a bakut nina i ki taun ra tubatuba.

³ Aron na ruk uka ta ra pakana i gomgom ba i kap ra nat na bulumakau ure ra tinabar na varporong, ma ra sip, a tomotoina, ure ra tinabar di tuntun tar ia. ⁴ Na ule ra lolovina kolot i gomgom, ma ra mal na tutana ta ra livuana, ma na vi pit ma ra vivi, ma na vung ra mal na rarau ta ra uluna: go diat ra umana gomgom na mal; na gumu ta ra tava ma na ule diat.

⁵ Na ruk bula ma ra ura me, ra ura tomotoina ure ra tinabar na varporong, ma tika na sip, a tomotoina, ure ra tinabar di tuntun tar ia, nina ba kai ra tarai Israel. ⁶ Ma Aron na tul tar ra bulumakau nina ba kana ure ra tinabar na varporong, upi na pait ra varporong ure ia iat, ma diat ta kana apik na tarai. ⁷ Na tak pa ra ura me, ma na vatur dir ta ra luaina mata i ra Luluai, uina ta ra matakilalat i ra pal na varbarat. ⁸ Ma Aron na pait ra padapadailam ure ra ura me, upi tikai ba kai ra Luluai, ma ta ra tikai ta dir ba kai Asasel. ⁹ Ma Aron na kap pa nam ra me, nina ba di ga padapadailam pa ia ba kai ra Luluai, ma na tul tar ia upi ra tinabar na varporong. ¹⁰ Ma ra me nina di ga padapadailam pa ia ba kai Asasel, da tul tar ia, a launa, ta ra luaina mata i ra Luluai, ma

ba di ga tar pait ra lotu na varporong taun ia, da pala vue upi na vilau uro ta ra bil upi kai Asasel.

¹¹ Ma Aron na kap pa ra bulumakau ure ra tinabar na varporong, nina ba kana, ma na pait ra varporong ure ia iat ma kana apik na tarai. Na doko ra bulumakau ure ra tinabar na varporong, nina ba ure ia iat, ¹² ma na tak pa ra la na mi, nina i buka ma ra lakit i birao kan ra uguugu na vartabar nina i tur ta ra luaina mata i ra Luluai; na vabuka ra ura lapar a limana ma ra bulit i ang na katkat, nina ba di tar gigie, ma na kap ia uro namur ta ra mal na rurua kutu; ¹³ na vung ra bulit i ang na katkat ta ra iap nina i birao ta ra luaina mata i ra Luluai, upi ra mi i ang na katkat na pulu ra tubatuba nina i ki taun ra varvai, upi koko na virua. ¹⁴ Na tak pa ta gapu i ra bulumakau ma ra kaka na limana ma na pikire ta ra papar a taur ta ra tubatuba, ma na pikire ra gap lavurua na pakana ta ra luaina mata i ra tubatuba.

¹⁵ Namur na doko ra me na tinabar na varporong, nina ba kai ra tarai, ma na kap ra gapuna uro ta ra mal na rurua kutu, ma na papait ma ra gapuna da nina i ga pait ia ma ra gapu i ra bulumakau, ma na pikire taun ra tubatuba ma ta ra luaina mata i ra tubatuba bula; ¹⁶ damana na pait ra varporong ure ra pakana i gomgom, a vuna ta ra bilak na mangamangana kai ra tarai Israel, ma kadia lavur varpam, maia pa, ure kadia lavur varpam par; na pait ia damana bula ure ra pal na varbarat, nina ba i tur pire diat livuan ta kadia bilak na mangamangana. ¹⁷ Koko ta tikai na ki ta ra bala na pal na varbarat ba Aron i ruk pi na pait ra varporong ure ra pakana

i gomgom, ma na tuk tar na ga irop mulai, ba i ga tar pait pa ra varporong ure ia iat ma kana apik na tarai ma ra tarai Israel par.

¹⁸ Ma namur na irop tar ta ra uguugu ure ra tinabar di tuntun tar ia ta ra luaina mata i ra Luluai, ma na pait ra varporong ure; na tak pa ra gapu i ra bulumakau ma ra gapu i ra me, ma na kolo ra umana ram ta ra uguugu me. ¹⁹ Ma na pikire ra gap ma ra kaka na limana lavurua na pakana, ma na vagomgom ia, ma na vatabue kan ra bilak na mangamangana kai ra tarai Israel.

²⁰ Ba i tar pait vapar ra varporong ure ra pakana i gomgom, ma ra pal na varbarat, ma ra uguugu, Aron na kap pa ra me nina i laun; ²¹ na vung ra ura limana ta ra ulu i ra me i laun ma na tata kapa ure ra lavur mangamangana i gegagege kai ra tarai Israel taun ia, ma ure kadia lavur varpiam, maia pa, ure kadia lavur varpiam par, ma ba i ga tar vung vapar diat taun ra ulu i ra me na tulue ma tika na tutana nina i ki na vavinara ure, uro ta ra bil. ²² Ma ra me na puak vapar vue kadia lavur mangamangana dia gegagege uro ta ra gunan i lingling: ma ra tutana na pala vue ra me abara ta ra bil.

²³ Ma Aron na ruk ta ra pal na varbarat, ma na ule vue ra umana mal kumau, nina i ga ule pa ia ba i ga ruk ta ra pakana i gomgom, ma na vung diat abara. ²⁴ Na gumu tai ta pakana nina i gomgom, ma na ule mule kana umana mal, ma na irop ma na tul tar kana tinabar di tuntun tar ia, ma ra tinabar di tuntun tar ia nina ba kai ra tarai, ma na pait ra varporong ure ia iat ma ure

ra tarai. ²⁵ Ma ra bira ta ra tinabar na varporong na tun ia ta ra uguugu na vartabar.

²⁶ Ma nina i pala vue ra me ure Asasel na puk kana umana mal, ma na gumu ta ra tava, ma namur na ruk ta ra gunan. ²⁷ Ma ra bulumakau ure ra tinabar na varporong, ma ra me ure ra tinabar na varporong, nina ba di ga kap ra gapu i dir pi da pait ra varporong ta ra pakana i gomgom, da puak vue dir ta ra papar a gunan irai, ma da tun vue ra pal i dir, ma ra vio i dir, ma ra puta ta dir. ²⁸ Ma nina i tun vue dir na puk kana umana mal ma na gumu ta ra tava, ma namur na olo ta ra gunan.

²⁹ Go tika na vartuluai nina ba na tur tukum ure avat: ta ra bung a vinun, ta ra gai lavurua, koko avat a ian, ma koko avat a papalum, avat ma ra umana vaira bula nina dia ki livuan ta vavat; ³⁰ tago ta go ra bung da pait ra varporong ure avat, upi da vagomgom avat kan kavava lavur varpiam, upi avat a tur gomgom ta ra luaina mata i ra Luluai. ³¹ Ia ra Bung Sabat pi avat a ngo muka tana, ma upi avat a vevel. Go ra vartuluai na tur tukum.

³² Ra tena tinabar, nina di ga ku ia, ma di ga pilak vaire upi na tur kia tamana ta ra tiniba na tena tinabar, na pait ra varporong, ma na ule ra umana mal kumau, nina ba ra umana mal gomgom; ³³ ma na pait ra varporong ure ra pal i gomgom, ma ure bula ra pal na varbarat ma ure ra uguugu na varporong, ma na pait ra varporong ure ra umana tena tinabar, ma ure ra tarai par. ³⁴ Go ra vartuluai nina ba na tur tukum ure avat, upi da pait ra varporong ure ra tarai Israel, tika

na pakana ta ra kilakilala da pait ra varporong ure kadia lavur varpiam par.

Ma Moses i ga pait nam nina ra Luluai i ga vartuluai tana.

17

A kopono pakana ure ra vartabar

¹ Ma ra Luluai i ga tata pire Moses, ma i biti:
² Una tata pire Aron ma ra umana natuna, ma ra tarai Israel par, ma una biti ta diat: Go iat ra magit a Luluai i vartuluai tana, dari, ³ ona ta tikai tai ra tarai Israel i doko ta bulumakau, ba ta nat na sip, ba ta me, ta ra bala na gunan, ba ta ra papar a gunan irai, ⁴ ma pa i kap ia tar ta ra matakilalat i ra pal na varbarat, upi ra vartabar na nian tadav ra Luluai ta ra luaina mata i ra pal na varbarat, da takun ia ma ra gap, i ga lolonge ra gap; da kutu vue nam kan kana vuna tarai; ⁵ da kure ra dari upi ra tarai Israel diat a kap kadia umana tinabar nina dia vartabar me aro ta ra uma, tar ta ra matakilalat i ra pal na varbarat tadav ra Luluai, tadav ra tena tinabar, ma diat a tul tar diat a tinabar na varmaram tadav ra Luluai. ⁶ Ma ra tena tinabar na apure ra gap ta ra uguugu kai ra Luluai aina ta ra matakilalat i ra pal na varbarat; ma na tun ra bira upi ra magit i ang na katkat tadav ra Luluai. ⁷ Ma pa diat a pait ra tinabar tadav ra umana tabaran nina dia anan upi ia. Go ra vartuluai na tur tukum pire diat ma ta kadia lavur taun tarai.

⁸ Ma una biti ta diat: Gala ta te Israel tuna, ba ta vaira i ki varurung ma diat, i tul tar ra tinabar di tuntun tar ia, ba ra mangana tinabar, ⁹ ma pa

i kap ia tar ta ra matakilalat i ra pal na varbarat, upi na vartabar me tadav ra Luluai, da kutu vue nam kan kana vuna tarai.

Di vatabue ra gap ba koko da en ia

¹⁰ Gala ta te Israel tuna, ba ta vaira i ki varurung ma diat, i en ta mangana gap, ina tut ure, ma ina kutu vue kan kana vuna tarai. ¹¹ Tago ra nilaun ai ra pal a paka i ki ta ra gap, damana iau ga pilak pa ra gap upi da pait ra varporong ure ra tulungea i vavat ta ra uguugu na vartabar, tago ra gap i pait ra varporong i vuna ka ta ra nilaun i ki tana.

¹² Damana iau ga biti tai ra tarai Israel: Pa ta tikai ta vavat na en ta gap, ma ra umana vaira nina ava ki varurung bula, pata.

¹³ Ma gala ta te Israel, ba ta vaira nina ava ki varurung, i kap ta leing ba ta beo i rove pa ia, ma i topa ra nian, na vananoro vue ra gap tana, ma na punang ia ma ra tobon. ¹⁴ Tago ra nilaun kai ra lavur launa parikai i ki ta ra gap. Damana iau ga biti tai ra tarai Israel: Koko avat a en ta gapu i ta magit; tago ra nilaun ai ra lavur magit na pal a paka par i ki ta ra gapu i diat, ma nina ba i en ia, da okole vue.

¹⁵ Ma nina i en ra minat i ta magit, ba nina ba ta leing i ga ubu kadakadal ia, ba ta te Israel tuna, ba ta vaira, na puk kana umana mal, ma na gumu ta ra tava, ma pa na gomgom tuk na ravian, ma namur na gomgom uka. ¹⁶ Ba gala pa i puk diat, ba gala pa i gumu, ia iat na puak ra balbali ure.

18

Di tur bat ra nipo

¹ Ma ra Luluai i ga tata pire Moses, ma i biti:
² Una tata pire ra tarai Israel, ma una biti ta diat:
Iau ra Luluai kavava God. ³ Koko ava mur ra
lavur mangana ai ra gunan Aigipto, nina ba ava
ga ki tana, ma koko avat a mur bula ra lavur
mangana ai ra gunan Kanaan nina ba ina agure
tar avat boko tana, ma koko avat a mur kadia
lavur vartuluai. ⁴ Avat a torom ta kaugu umana
varkurai, ma avat a pait ot pa kaugu umana
vartuluai upi avat a mur diat; iau ra Luluai
kavava God. ⁵ Damana avat a torom ta kaugu
lavur vartuluai, ma kaugu lavur varkurai, nina
ba ona ta tutana i pait ia na laun tana; iau ra
Luluai.

⁶ Koko ta tikai ta vavat na tadav ta vavina nina
amur niuruna me, pi na va me; iau ra Luluai.

⁷ Koko una va ma tinam, nina ba ra taulai kai
tamam tago ia tinam, koko una va me.

⁸ Koko una va ma ta vavina kai tamam, tago kai
tamam iat.

⁹ Koko una va ma taim nina ba natu i tamam,
ba natu i tinam, ba di ga kava ta ra gunan, ba ta
ra gunan na vaira.

¹⁰ Koko una va ma tubum, a natu i natum, a
tutana, ba ta natu i natum, a vavina, tago diat a
umana tubum iat.

¹¹ Koko una va ma ta natu i ta vavina kai
tamam, nina ba tamam i ga vangala, tago amur
taina.

¹² Koko una va ma tubum nina ba tai tamam,
tago dir taina.

¹³ Koko una va ma tana vavi tinam, tago dir
tana vavina.

14 Koko una va ma ra taulai kai tamam dir turana ma nina i vangala u, tago amur tamana.

15 Koko una va ma kakum, tago ia ra taulai kai natum.

16 Koko una va ma tamaiam, tago ia ra taulai kai turam.

17 Koko una va ma ta vavina dir ma natuna, a vavina; koko una va ma ta vavina dir ma tubuna, a vavina; tago dir niuruna; tago go iat ia ra kaina.

18 Koko una ben pa tamaiam, nina ba dir tana vavina ma kaum taulai, upi una va me, ba kaum taulai i laun boko.

19 Koko una tadav ta vavina upi amur a va me, ba pa i gomgom boko ta kana gai.

20 Koko una va ma ra taulai kai talaim upi una kaina tana.

21 Koko una nur tar ra umana natum upi da tun diat ta ra iap kai Molek, ma koko una vabilak ra iang i kaum God; iau ra Luluai.

22 Koko una va ma ta tutana da ma ra vavina, ia ra magit i bilak.

23 Koko una va ma ta vavaguai upi una bilak tana; ma koko ta vavina na tadav ta vavaguai upi na va ure; a bilak na purpuruan nam.

24 Koko avat a vabilak avat tai tikai ta go diat, tago ra umana Tematana nina ba iau korot vue diat kan ra luaina mata i vavat, dia bilingiran ma diat, ²⁵ ma ra gunan i kaina tana; damana iau kure ra gunan, ma ra gunan i marue vue diat dia ki tana.

26 Avat a torom ta kaugu lavur vartuluai, ma kaugu lavur varkurai; koko avat a pait ta tika na kaina magit ta go diat, ta te Israel tuna, ba ta vaira nina i ki varurung ma avat. ²⁷ Tago nina dia ga ki

lua ta vavat ta go ra gunan dia ga pait go ra umana bilak na magit, ma ra gunan i kaina tana; ²⁸ upi koko ra gunan na marue vue bula avat da i ga marue vue ra umana Tematana nina dia ga ki lua ta vavat. ²⁹ Tago nina i pait ta tikai ta go ra umana bilak na magit, da kutu vue nam kan kana vuna tarai. ³⁰ Damana avat a torom ta kaugu togotogo, upi koko avat a pait ta tikai ta go ra umana bilak na mangamangana, nina di ga pait ia lua ta vavat, upi koko avat a kaina tana. Iau ra Luluai kavava God.

19

A vartuluai ure ra kini gomgom ma ra varvatakodo

¹ Ma ra Luluai i ga tata pire Moses, ma i biti:
² Una tata pire ra tarai Israel par, ma una biti ta diat: Avat a gomgom, tago iau ra Luluai kavava God iau tar gomgom.

³ Tikatikai na ru nana ma tamana, ma na kodop vake kaugu umana Bung Sabat; iau ra Luluai kavava God.

⁴ Koko avat a anan upi ra umana tabataba, ma koko avat a pait ra umana tabataba di tuntun ia ta ra iap ure avat; iau ra Luluai kavava God.

⁵ Ba ava tul tar ta vartabar na tinabar na varmaram tadav ra Luluai, avat a tul tar ia ma ra bo na ninunuk. ⁶ Da en ia ta nam iat ra bung di tul tar ia, ma ta ra bung namur; ma gala ta pakana i ki valili ta ra vautuluna bung, da tun vue ta ra iap. ⁷ Gala di en ia ta ra vautuluna bung ia ra magit i bilak, ma pa da manane; ⁸ nina i en ia na puak ra balbali tana, tago i ga vakaina ra magit i tabu

kai ta Luluai ma da kutu vue nam kan kana vuna tarai.

⁹ Ba ava doko ra vuai kavava uma, koko avat a doko ra umana nguna tana, ma koko avat a tangatanga namur tana. ¹⁰ Ma koko avat a tangatanga ta kavava uma na vain, ma koko avat a kap varurue ra vuai kavava uma na vain nina i ga bura; tago ai ra luveana ma ra vaira; iau ra Luluai kavava God.

¹¹ Koko avat a long; koko avat a valunga ta tikai, ma koko avat a vavaongo. ¹² Koko avat a vavalima vavaongo ta ra iangigu, upi avat a vabilak ra iang i kavava God; iau ra Luluai.

¹³ Koko una ki taun talaim, ma koko una loalong pirana. Koko ra vapuak kai ta tultul di kul ia na ki piram ta ra marum, ma na tuk ta ra malana.

¹⁴ Koko una kulume nina i vaut, ma koko una vung bat pa ra pula ma ra tukatukai; una ru kaum God; iau ra Luluai.

¹⁵ Koko una varkurai kakaina; koko una nuk vangala pa nina i luveana, ma koko una ru nina i ngala; una kure talaim ma ra mangamangana takodo. ¹⁶ Koko una tena kapkap tinata livuan ta kaum tarai, ma koko una tut ure ra nilaun kai talaim; iau ra Luluai. ¹⁷ Koko ra balam na milikuane turam; una pit talaim kan una puak ra balbali ai ra varpam ure. ¹⁸ Koko una pait ra varobo, ma koko una kankanuane vaticene ra umana natu i kaum tarai, una mari talaim da u mari mule u; iau ra Luluai.

¹⁹ Avat a torom ta kaugu lavur vartuluai.

Koko una nur tar kaum umana vavaguai upi diat a varvangala ma ta enana mangana vavaguai; koko una vaume varurungane ra ura man-

gana patina ta kaum uma; koko una ule ra mal nina di ga pait ia ma ra ura mangana mal.

²⁰ Ma nina i va ma ra tultul na vavina, nina ba di ga tar vapopoe bat ia upi kai ta tutana, ma pa di ga kul valangalanga pa ia boko ma pa di ga ti pala vue boko, da kure dir; pa da doko dir tago ra vavina pa i ga langalanga. ²¹ Ra tutana na kap kana tinabar na nirara tadav ra Luluai, tar ta ra matakilalat i ra pal na varbarat; na kap ra sip a tomotoina, ure kana tinabar na nirara. ²² Ma ra tena tinabar na pait ra varporong ure ma ra sip, a tomotoina, ai ra tinabar na nirara, ta ra luaina mata i ra Luluai ure ra varpam nina i ga pait ia; ma da nur vue.

²³ Ba avat a tadav ra gunan, ma avat a ga vaume ra lavur mangana davai na nian, avat a nuk pa ia ba ra vuai diat pa i gomgom; na tabu pire vavat a utul a kilala; koko da en ia. ²⁴ Ma ta ra vaivatina kilala ra vuai diat par na gomgom, da pait ra pite varpa me tadav ra Luluai. ²⁵ Ma ta ra vailimana kilala avat a en ra vuai diat, upi ra gunan na vuai vatikai ure avat; iau ra Luluai kavava God.

²⁶ Koko avat a en ta magit nina ba ra gap i ki tana; ma koko avat a tena papait, koko bula avat a umana tena ginigira.

²⁷ Koko avat a gele ra ulu i vavat, ma koko avat a kut ra ngu na kabe i vavat. ²⁸ Koko avat a poko ra pal a paka i vavat ure ra minat, ma koko avat a koto ra paka i vavat; iau ra Luluai.

²⁹ Koko una vakaina natum, a vavina, upi una ivure; beaka ra gunan na virua ta ra nipo ma na buka ma ra varpam.

³⁰ Avat a kodop vake kaugu umana Bung Sabat, ma avat a ru kaugu gomgom na pal; iau ra Luluai.

³¹ Koko avat a lingan tadav ra umana tena agagar, ba ra umana tena papait; koko avat a tikan upi diat kan diat a vadur avat; iau ra Luluai kavava God.

³² Una tur ta ra luaina mata i nina i pua ra pepe na uluna, ma una ru ra mata i ra patuana, ma una ru kaum God; iau ra Luluai.

³³ Gala ta vaira i ki varurung ma u ta kaum gunan, koko una pait ta kaina pirana. ³⁴ Ra vaira nina i ki varurung ma u na da nina di ga kava livuan tam, ma una mari ia da u mari mule u; tago avat ra umana vaira ta ra gunan Aigipto; iau ra Luluai kavava God.

³⁵ Koko avat a varkurai kakaina, ma koko na kaina kavava valavalar na davai ma ra valavalar na mamat, ma ra la na valavalar. ³⁶ Avat a vung ra umana valavalar dia takodo, ra umana valavalar na mamat dia takodo, ra kukulvung i takodo, ma ra valavalar na polo i takodo; iau ra Luluai kavava God, nina iau ga agure vairop avat kan ra gunan Aigipto.

³⁷ Ma avat a kodop vake kaugu lavur vartuluai ma kaugu lavur varkurai, ma avat a mur diat. Iau ra Luluai.

20

A balbali ure ra varpam

¹ Ma ra Luluai i ga tata pire Moses, ma i biti:

² Una biti bula tai ra tarai Israel dari: Gala ta te Israel ba ta vaira i ki ta ra gunan Israel i tul tar natuna pire Molek, a dovotina da doka; a tarai

na gunan diat a tupar ia ma ra umana vat. ³ Ina tut ure nam ra tutana, ma ina kutu vue kan kana vuna tarai, tago i ga tul tar natuna pire Molek, upi na vabilingiran kaugu gomgom na pal, ma upi na vadur ra gomgom na iangigu. ⁴ Gala ra tarai na gunan dia vapula bat ra kiau na mata i diat kan nam ra tutana ba i tul tar natuna pire Molek, ma pa dia doka, ⁵ ina tut ure nam ra tutana, ma diat bula kana apik na tarai, ma diat dia anan upi Molek varurung me, ma iau pata, ma ina kutu vue diat kan kadia vuna tarai.

⁶ Ma nina i vana tadav ra umana tena papait, ma ra umana tena agagar, ma i nuk vue iau tana, ina tut ure nam ma ina kutu vue kan kana vuna tarai.

⁷ Damana avat a vagomgom avat upi avat a gomgom, tago iau ra Luluai kavava God.

⁸ Ma avat a kodop vake kaugu lavur vartuluai, ma avat a pait diat. Iau ra Luluai nina iau vagomgom vilie pa avat.

⁹ Nina i vul tamana ba nana, da doka; i ga tar vul tamana ba nana; ra gapuna na ki taun ia iat.

¹⁰ Ma ra tutana nina dir po ma ra vavina kai talaina, ra tutana ma ra vavina nina dir ga po, da doko dir. ¹¹ Ma ra tutana nina dir ga va ma ra vavina kai tamana, da doko dir ma ra vavina, tago i ga varuva tamana; ra gapu i dir na ki taun dir. ¹² Ma gala ta tutana dir va ma kakuna, a dovotina da doko dir, dir vuna ta ra purpuruan i bilak; ra gapu i dir na ki taun dir.

¹³ Ma gala ta tutana dir va ma ta tutana, da ma ra vavina, dir ga pait ta magit i bilak; a dovotina da doko dir, ma ra gapu i dir na ki taun dir.

¹⁴ Ma gala ta tutana i taule guve ra ura barnana, ia ra magit i manga kaina, da tun dital par ta ra iap, upi da vapanie vue ra magit i manga kaina livuan ta vavat.

¹⁵ Gala ta tutana dir va ma ta vavaguai, da doka; ma avat a doko bula ra vavaguai.

¹⁶ Ma gala ta vavina i tadav ta vavaguai upi dir a va me, avat a doko ra vavina dir ma ra vavaguai; a dovotina da doko dir ma ra gapu i dir na ki taun dir.

¹⁷ Ma gala ta tutana i tadav taina, natu i tamana ba natu i tinana, ma dir va me, ia ra magit na vavirvir, ma da kutu vue dir kan kadir vuna tarai; i ga ruk tadav taina, ma na puak ra balbali ure kana mangamangana kaina.

¹⁸ Ma gala ta tutana i va ma ra vavina ba i gapgap ta ra gai, da kutu vue dir kan kadir vuna tarai.

¹⁹ Koko amur a va ma tana vavi tinam, ba tai tamam; tago i tar varuva niuruna, dir a puak ra balbali ure kadir mangamangana kaina.

²⁰ Ma gala ta tutana dir va ma ra tulai kai matuana i ga tar varuva matuana; dir a puak ra balbali ure kadir mangamangana kaina; dir a mat ma pa ta natu i dir.

²¹ Gala ta tutana i ben pa ra tulai kai turana, ia ra magit i dur, i ga tar varuva turana; pa dir a vangala ta bul.

²² Damana avat a kodop vake kaugu lavur var-tuluai, ma kaugu lavur varkurai, ma avat a pait diat, upi koko ra gunan nina ba ina agure avat tana na marue vue avat. ²³ Ma koko avat a mur ra lavur mangamangana kai ra lavur Tematana

nina iau korot vue diat kan ra luaina mata i vavat; dia ga pait go ra lavur magit, damana iau ga talanguane diat. ²⁴ Ma iau ga tar biti ta vavat: Avat a kale kadia gunan, ma ina tul tar ia ta vavat upi avat a vatur vake, a gunan nina i alir tana ra polo na u, ma ra polo na livur; iau ra Luluai kavava God, nina i ga tar tibe vaire avat kan ra umana enana vuna tarai.

²⁵ Damana avat a tibe varbaiane ra vavaguai i gomgom ma nina ba pa i gomgom, ra gomgom na beo ma nina ba pa i gomgom; ma koko avat a vabilak ra tulungea i vavat tai ta vavaguai ma ta beo, ba ta magit i kakakao ta ra pia, nina ba iau ga tar varbaiane kan avat ba pa dia gomgom.

²⁶ Ma avat a gomgom da avat kaugu, tago iau ra Luluai iau tar gomgom, ma iau ga tar tibe vaire avat kan ra umana enana vuna tarai upi avat kaugu.

²⁷ A tutana ba ta vavina ia ra tena papait, ba ra tena agagar, a dovotina da doka. Da tupar dir ma ra umana vat; a gapu i dir na ki taun dir.

21

A varvatakodo ure ra umana tena tinabar

¹ Ma ra Luluai i ga biti tai Moses: Una tata pire ra umana tena tinabar, ra umana natu i Aron, ma una biti ta diat: Koko ta tikai na vakaina kana gomgom na kini ure ta minat ta kana vuna tarai,

² nina vakir a tutur tana (da tinana ba tamana ba natuna a tutana, ba natuna a vavina, ba turana,

³ ba taina nina pa i ga taulai). ⁴ Koko na da ra luluai ta kana vuna tarai upi na vakaina kana gomgom na kini da ra tutana vakuku.

⁵ Koko ra umana tena tinabar diat a ka ra pepe na ulu i diat, ba ra ngu na kabe i diat, ma koko diat a poko ra paka i diat. ⁶ Diat a gomgom ure kadia God, upi koko ra iang i kadia God na da ra magit vakuku; tago dia tul tar ra umana tinabar kai ra Luluai di tuntun tar ia ta ra iap, ma ra vartabar na nian kai kadia God; kari diat a gomgom. ⁷ Koko diat a taule ta igoro na vavina, ba nina i ga nunure ta tutana, ba ta vavina nina di ga vue; tago di ga tibe vaire ra tena tinabar upi kai kana God. ⁸ Damana una tibe vaire; tago i tul tar ra vartabar na nian kai kaum God; na ti enana ure u; tago iau ra Luluai, nina iau pilak vaire vue avat, iau enana kakit. ⁹ Ma natu i ra tena tinabar, a vavina, gala i da ra magit vakuku tago i igoro, i varuva tamana; da tun ia ta ra iap.

¹⁰ Ma koko ra tena tinabar ngalangala, nina ba di ga ku ra uluna ma ra dangi, ma di ga tata vadoane upi na ule tar ra umana mal tabu, na pala ra pepe na uluna pi na purpuruan, ba na rada kana umana mal; ¹¹ koko na vana maravai ta ra minat, ma koko na vakaina kana gomgom na kini ure tamana ba nana; ¹² koko na irop kan ra gomgom na pal, ma koko bula na vaikilik pa ra pal tabu kai kana God; tago ra varvadoan ai ra dangi na varku kai kana God i ki taun ia; iau ra Luluai.

¹³ Na taule ta inip na vavina; ¹⁴ pa na taule ta ua na vavina, ba tika di ga vue, ba tika i ga nunure ta tutana, ba ta igoro na vavina; na taule ta inip na vavina ta kana tarai iat, ¹⁵ upi koko ra umana natuna diat a da ra magit vakuku livuan ta kana tarai; tago iau ra Luluai nina iau vagongom ia.

¹⁶ Ma ra Luluai i ga tata pire Moses, ma i biti:
¹⁷ Una tata pire Aron, dari: Nina ba ta bul tam, ta ra lavur taun tarai, a vur tutana koko na vana maravai upi na tul tar ra vartabar na nian ai kana God. ¹⁸ Koko ta vur tutana na vana maravai, ta tutana i pula, ba i kekebau, ba a lor, ba tika na ingarina i ki ak, ¹⁹ ba ta tutana i tabubur ra kauna ba ra limana, ²⁰ ba i potok ra muruna, ba a vu, ba i kaina ra kiau na matana, ba i kaka, ba i tirpa, ba ra kolokina i kinkin; ²¹ pa ta natu i Aron, ra tena tinabar, nina ba a vur tutana, na vana maravai upi na tul tar ra tinabar di tun ia ta ra iap tadav ra Luluai; nina ba ta vur tutana pa na vana maravai upi na tul tar ra vartabar na nian kai kana God. ²² Na topa ia ba na en ra magit kai kana God, ra magit i gomgom kakit, ma nina bula i gomgom. ²³ Ia kaka pa na ruk ta ra pakana aro ta ra mal na rurua kutu, ma pa na vana maravai ta ra uguugu, tago a vur tutana, upi koko na vakaina kaugu umana gomgom na pal; tago iau ra Luluai iau vagomgom diat.

²⁴ Damana Moses i ga tata pire Aron, ma pire ra umana natuna, ma pire ra tarai Israel par.

22

A varvatakodo ure ra umana vartabar

¹ Ma ra Luluai i ga tata pire Moses, ma i ga biti: ² Una ve Aron ma ra umana natuna ba diat a vakilang varbaiane ra lavur gomgom na tinabar kai ra tarai Israel, nina ba dia vagomgom diat upi kaugu, ma koko bula diat a vabilak ra gomgom na iangigu; iau ra Luluai.

³ Una biti ta diat: Nina ba ta vavat, ba tai ra umana natu i vavat ta ra lavur taun tarai, i vana maravai tadav ra umana gomgom na magit, nina ba ra tarai Israel dia ga vagomgom diat ure ra Luluai, ma pa i gomgom, da kutu vue nam ra tutana kan ra luaina matagu; iau ra Luluai.

⁴ Koko ta natu i Aron i vukavuka, ba i gap, na en ta magit i gomgom tuk ia iat na gomgom. Gala ta tikai i bili ta magit nina pa i gomgom, tago i ga tadav ta minat, ba ta tutana a gorgorina i talingir vakuku, ⁵ ba i bili ta magit i kakakao ia ra pia nina ba pa na gomgom tana, ba ta tutana nina ba pa na gomgom tana gala i bili ia, tago pa i gomgom ta ra ava bar; ⁶ nina i bili tikai ta go diat, pa na gomgom tuk na ravian, ma pa na en ra umana tinabar dia gomgom, gala pa i gumu ta ra gomgom na tava. ⁷ Ba ra keake i vana ba, na gomgom; ma namur na en ra umana tinabar dia gomgom, tago nam ana nian.

⁸ Pa na en nam nina i mat vakuku, ba ra umana leing dia ga ubu kadakadal ia; koko na vadur ia iat tana; iau ra Luluai.

⁹ Diat a kodop vake kaugu lavur vartuluai, kan diat a puak pa ra vuai ra varpiam ma diat a mat tana, tago dia ga nuk vakuku pa diat. Iau ra Luluai iau vagomgom vilie pa diat.

¹⁰ Pa ta tutana vakuku na en ra tinabar i gomgom; nina i ki ka pire ra tena tinabar, ba ra tultul di vapuak ia, pa na ian ta ra tinabar i gomgom. ¹¹ Ia kaka ta vilavilau nina ba ra tena tinabar i ga kul ia ma kana mani na en ia; ma diat nina di ga kava diat ta ra kubana diat a en kana nian.

¹² Ma natu i ra tena tinabar, nina i taule ta tutana vakuku, pa na en ra tinabar na tutuluai nina i gomgom. ¹³ Ba gala natu i ra tena tinabar i taurara, ba di vue ma pa kana ta bul, ma i tar lilikun ta ra kuba i tamana, na en ra nian kai tamana; ia kaka, pa ta tutana vakuku na en ia. ¹⁴ Gala ta tutana i ian ma ra tuptup ta ra tinabar i gomgom, na valilikun ra tinabar pire ra tena tinabar, ma na vot ia ma tika na vavailimana tana.

¹⁵ Koko ra umana tena tinabar diat a nuknuk vakuku ure ra umana tinabar nina ba ra tarai Israel dia tul tar ia tai ra Luluai, ¹⁶ upi diat a vuna ta ra kinakap na vuai na varpam kai nina dia en ra tinabar i gomgom; tago iau ra Luluai iau vagomgom vilie pa diat.

¹⁷ Ma ra Luluai i ga tata pire Moses, ma i ga biti: ¹⁸ Una tata pire Aron, ma ra umana natuna, ma ra tarai Israel par, ma una biti ta diat: Ba ta tikai ta ra tarai Israel, ba ta vaira nina i ki Israel, i tul tar kana vartabar na nian, ta vartabar nina i ga tar kubu tar ia ma ra vavalima, ba ta tamarigat na vartabar, upi da tuntun tar ia tadav ra Luluai, ¹⁹ na tul tar ra tomotoina i gomgom kakit, ta bulumakau, ba ta sip, ba ta me, upi da manane. ²⁰ Koko avat a tul tar nina ba pa i gomgom kakit, tago pa da manane.

²¹ Ma nina i tul tar ra tinabar na varmaram tadav ra Luluai kan ra kikil na bulumakau ba ra kikil na sip, upi na pait ot pa ra vartabar nina i ga tar kubu tar ia ma ra vavalima, ba ra tamarigat na vartabar, na tul tar nina i gomgom kakit, upi da manane. ²² Koko avat a tul tar ia tai ra Luluai nina ba i pula, ba i kinkin, ba i kakak, ba i manua, ba i

kaka, ba i karakaroto ra pakana, ma koko avat a tun diat ta ra uguugu tadav ra Luluai. ²³ Na topa ia ba avat a tul tar ta bulumakau ba ta nat na sip nina ba tika na kakene i tuk ak ba i tuk pit, ure ra tamarigat na vartabar, ia kaka ure ra vartabar di ga tar kubu tar ia ma ra vavalima, pata. ²⁴ Koko avat a tul tar ia tai ra Luluai ta vavaguai ba i kinkin ra kolokina ba di tar lap vue; koko avat a vartabar ma ra dari ta kavava gunan. ²⁵ Ma koko avat a kap ra dari tai ta vaira upi avat a tul tar ia ure ra nian kai kavava God; dia kom pit ma pa dia ko kakit, pa da manane diat.

²⁶ Ma ra Luluai i ga tata pire Moses, ma i ga biti: ²⁷ Ba di kava ta bulumakau, ba ta sip, ba ta me, na ki boko pire nana lavurua na bung, ma papa ra valavutuluna bung na topa ra vartabar na nian, nina di tun ia ta ra iap tadav ra Luluai. ²⁸ Ma gala di tul tar ta tana na bulumakau, ba ta tana na sip, koko avat a doko dir ma natuna tai ta kopono bung.

²⁹ Ma ba ava tul tar ra tinabar na pite varpa tadav ra Luluai, avat a pait ra tinabar i takodo upi da manane. ³⁰ Da en ia ta nam iat ra bung di tul tar ia; koko ta pakana na ki valili tuk ra malana; iau ra Luluai. ³¹ Damana avat a kodop vake kaugu lavur varkurai, ma avat a pait diat; iau ra Luluai. ³² Koko avat a nuknuk vakuku ure ra gomgom na iangigu, upi da ru iau livuan ta ra tarai Israel; iau ra Luluai nina iau pilak vaire vue avat, ³³ nina iau ga agure vairop avat kan ra gunan Aigipto, upi iau kavava God; iau ra Luluai.

23

A umana lukara (Nilu 28:16-29:40)

¹ Ma ra Luluai i ga tata pire Moses, ma i ga biti: ² Una tata pire ra tarai Israel, ma una biti ta diat: A umana lukara kai ra Luluai, nina ba avat a vatang vaarike diat ba ra umana kivung na lotu, go diat kaugu umana lukara.

³ Laptikai na bung avat a papalum tana, ma ra valavuruana bung ia ra bung di vagomgom ia ure ra ningo, ure ra kivung na lotu; koko avat a pait ta mangana papalum tana; ia ra Bung Sabat tadav ra Luluai ta ra lavur gunan ba avat a ki tana.

⁴ Go diat ra umana lukara di kubu tar ia ba kai ra Luluai, ra umana bung na lotu nina ba avat a vatang vaarike ta kadia e tikatikai.

⁵ Ta ra luaina gai, ta ra bung a vinun ma a ivat ta ra gai, ta ra ravian, ia ra bolo lake kai ra Luluai.

⁶ Ta ra bung a vinun ma a ilima ta nam iat ra gai ia ra lukara na gem nina pa i leven, tadav ra Luluai; lavurua na bung avat a en ra gem nina pa i leven. ⁷ Ta ra luaina bung ta ra lukara avat a pait ra kivung na lotu; koko avat a papalum tana. ⁸ Ma avat a tul tar ra tinabar di tun ia ta ra iap tadav ra Luluai ure lavurua na bung; ra valavuruana bung ia ra kivung na lotu, koko avat a papalum tana.

⁹ Ma ra Luluai i ga tata pire Moses, ma i ga biti: ¹⁰ Una tata pire ra tarai Israel, ma una biti ta diat: Ba avat a pot ta ra gunan nina ba ina tul tar ia pire vavat, ma avat a doko ra vuaina tana, avat a kap ra vinvin nina di vilie pa ia ta ra vuai e ta kavava uma tadav ra tena tinabar.

¹¹ Ma na tulue ra vinvin ta ra luaina mata i ra Luluai upi na manane; ra tena tinabar na tulue ta ra kubak na Bung Sabat. ¹² Ma ta ra bung ba ava tulue ra vinvin tana, avat a tul tar ta nat na sip, a tomotoina i ko kakit, ta kana luaina kilala upi ra tinabar di tuntun tar ia tadav ra Luluai. ¹³ Ma da tul tar bula tika na vavailimana pakana epa na bo na plaua di ga pota ma ra dangi, ure ra tinabar na vuai na uma di tun ia ta ra iap tadav ra Luluai, upi ra magit i ang na katkat; ma da tul tar bula ra ura lita (a utul a paint) na polo na vuai na vain ure ra tinabar na vain. ¹⁴ Ma na tabu ba avat a en ta gem, ba ta kon di tun ia, ba ta kalamana kon, tuk tar avat a ga kap ra vartabar na nian kai kavava God; go ra vartuluai na tur tukum ta kavava lavur taun tarai, ma ta ra umana gunan ba avat a ki tana.

¹⁵ Ma papa ra kubak na Bung Sabat, papa ra bung ava ga kap ra vinvin ure ta tinabar na tutuluai, avat a luk lavurua na kidoloina vik; ¹⁶ ma na tuk tar ra kubak i ra valavuruana Bung Sabat, upi avat a luk ra ilima na vinun na bung; ma avat a tul tar ra tinabar na luaina vuai ra vit tadav ra Luluai. ¹⁷ Ma avat a kap ra ura gem na tutuluai nina di ga pait ia ma ra vavailimana pakana epa na bo na plaua, ma di ga tun ia ma ra leven, a vuai e tadav ra Luluai. ¹⁸ Ma avat a tul varurungane tar ia ma ra gem lavurua na nat na sip dia ko kakit ma i kopono ko kadia kilala, ma tika na nat na bulumakau, ma ra ura sip, a ura tomotoina; da tul tar diat ure ra tinabar di tuntun tar ia tadav ra Luluai; da tul varurungane tar diat ma ra tinabar na vuai na uma di tun ia ta ra iap, ma ra tinabar na nimomo, upi ra magit i ang na

katkat tadav ra Luluai. ¹⁹ Ma avat a tul tar tika na me, a tomotoina, upi ra tinabar na varporong, ma ra ura nat na sip, i kopono ko kadir kilala, upi ra vartabar na varmaram. ²⁰ Ma ra tena tinabar na tulue diat ma ra gem na vuai e, ma ra ura nat na sip, upi ra tinabar na tutuluai ta ra luaina mata i ra Luluai; diat a gomgom ure ra Luluai upi kai ra tena tinabar.

²¹ Ma ta nam iat ra bung avat a vatang vaarike ba ra kivung na lotu ure avat; na tabu ba avat a papalum tana. Go ra vartuluai na tur tukum ta ra lavur gunan ba avat a ki tana ma ta kavava lavur taun tarai.

²² Ma ba ava doko ra vuai kavava uma, koko avat a doko ra umana nguna tana, ma koko avat a tangatanga namur tana; avat a nur vue diat ure nina i luveana ba i vaira; iau ra Luluai kavava God.

²³ Ma ra Luluai i ga tata pire Moses, ma i ga biti: ²⁴ Una tata pire ra tarai Israel ma una biti: Ta ra gai lavurua ta ra luaina bung ta ra gai, avat a vakilang vake upi ra bung na ningo tuna ure avat, a bung na im, nina avat a vu ra umana tavur tana, a bung na kivung na lotu. ²⁵ I tabu ba avat a papalum tana, ma avat a tul tar ra tinabar di tun ia ta ra iap tadav ra Luluai.

²⁶ Ma ra Luluai i ga tata pire Moses, ma i ga biti: ²⁷ Ta ra bung a vinun ta go ra gai lavurua, avat a pait ra kivung na lotu ma avat a vevel tana, tago ia ra bung na varporong; ma avat a tul tar ra tinabar di tun ia ta ra iap tadav ra Luluai. ²⁸ Koko avat a pait ta mangana papalum ta nam ra bung, tago ia ra bung na varporong, upi da pait ra varporong ure avat ta ra luaina mata i ra

Luluai. ²⁹ Ma nina ba pa i vevel ta nam ra bung, da kutu vue kan kana vuna tarai. ³⁰ Ma nina ba i pait ta mangana papalum ta nam ra bung, ina nila vue nam kan kana vuna tarai. ³¹ Koko avat a pait ta mangana papalum tana; ia ra vartuluai nina ba na tur tukum ta kavava lavur taun tarai, ma ta nam ra umana gunan nina ba avat a ki tana. ³² Na da ra Bung Sabat di ngo tuna tana, ma avat a vevel; papa ba ra keake i kuba ta ra bung lavuvat, ma na tuk tar ra keake i kuba ta ra bung a vinun, avat a ru kavava Bung Sabat.

³³ Ma ra Luluai i ga tata pire Moses, ma i ga biti: ³⁴ Una tata pire ra tarai Israel, dari: Ta ra bung a vinun ma a ilima ta ra gai lavurua da tur pa ra lukara na pal na turturup ure lavurua na bung tadav ra Luluai. ³⁵ Ra luaina bung ia ra kivung na lotu, koko da papalum tana. ³⁶ Avat a tul tar ra tinabar di tun ia ta ra iap tadav ra Luluai ure lavurua na bung; ma ta ra valavutuluna bung avat a pait ra kivung na lotu tana, ma avat a tul tar ra tinabar di tun ia ta ra iap tadav ra Luluai; ia ra mutuaina bung ta ra lukara; koko avat a papalum tana.

³⁷ Go ra umana lukara nina di ga vakilang ia ba kai ra Luluai, nina ba avat a vatang vaarike ba ra umana bung na lotu, upi avat a tul tar ra umana tinabar di tun ia ta ra iap tadav ra Luluai, ra tinabar di tuntun tar ia, ra tinabar na vuai na uma, ra vartabar, ma ra tinabar na nimomo, tikatikai ta kana bung iat; ³⁸ avat a pait go diat ma avat a kodop vake bula ra umana Bung Sabat kai ra Luluai, ma avat a tul tar bula kavava lavur vartabar, ma kavava lavur vartabar ava ga

tar kubu ia ma ra vavalima, ma kavava lavur tamarigat na vartabar, nina ba ava tul tar ia tadav ra Luluai.

³⁹ Ta ra bung a vinun ma a ilima ta ra gai lavurua, ba ava ga tar kap varurue vapar ra lavur vuai na uma, avat a pait ra lukara kai ra Luluai ure lavurua na bung; ra luaina bung ta ra lukara ia ra bung na ningo tuna, ma na damana bula ra valavutuluna bung. ⁴⁰ Ta ra luaina bung avat a kap ra vuai ra umana bo na davai, ra umana mapina gelep, ma ra umana ingar i ra davai dia lubalubang, ma ra umana tabun lulul maravai ra tava alir; ma avat a gugu ta ra luaina mata i ra Luluai kavava God ure lavurua na bung. ⁴¹ Ma avat a vakilang vake upi ra lukara kai ra Luluai, lavurua na bung ta ra kilakilala; ia ra vartuluai nina ba na tur tukum ta kavava lavur taun tarai, ma avat a papait ia ta ra gai lavurua.

⁴² Avat a ki ta ra umana pal na turturup lavurua na bung; ra umana te Israel tuna diat a ki ta ra umana pal na turturup; ⁴³ upi kavava taun tarai diat a nunure ba iau ga tul tar ra tarai Israel upi diat a ki ta ra umana pal na turturup, ba iau ga ben vairop vue diat kan ra gunan Aigipto; iau ra Luluai kavava God.

⁴⁴ Ma Moses i ga ve ra tarai Israel ure ra umana. lukara di ga vakilang vake upi kai ra Luluai.

24

A varbalaurai na lamp

(Niir 27:20-21)

¹ Ma ra Luluai i ga tata pire Moses, ma i ga biti:

² Una vartuluai pire ra tarai Israel upi diat a kap

ra bo na dangi na oliva tuna piram ure ra kapa, upi ra umana lamp diat a birao vatikai. ³ Ma Aron na vung bulu diat ta ra pal na varbarat ta ra ravian ma na tuk ta ra malana ta ra luaina mata i ra Luluai, ma diat a tur ura na taur ta ra mal na rurua kutu; ma go ra vartuluai na tur tukum ta kavava lavur taun tarai mutu. ⁴ Ta ra lavur bungbung na vung bulu ra umana lamp ta kadia kiki na goled ta ra luaina mata i ra Luluai.

A Gem na Ginigira

⁵ Ma una tak pa ta bo na plaua, ma una tun a vinun ma ura gem me; tika na vavailimana pakana epa na bo na plaua tai tika na gem. ⁶ Ma una vung diat a ura vuvungaina, laptikai na ki tai tika na vuvungaina, ta ra ul a vatar na goled tuna ta ra luaina mata i ra Luluai. ⁷ Ma una vung ta bulit i ang na katkat taun ra ura vuvungaina tikatikai upi na vanuk tar ra Luluai ure ra gem, ma na da ra tinabar di tun ia ta ra iap tadav ra Luluai. ⁸ Ta ra lavur Bungbung Sabat ra tena tinabar na vung bulu ia ta ra luaina mata i ra Luluai; di tul tar ia ure ra tarai Israel upi ra vakilang ure ra kunubu i tur tukum; ⁹ ma kai Aron ma ra umana natuna, ma diat a en ia ta ra pakana i gomgom; ia ra magit i gomgom kakit ure, ma na vatur ia vatikai kan ra lavur tinabar di tun ia ta ra iap ure ra Luluai.

A varvul ma ra varkurai na balbali

¹⁰ Ma tika na natu i ra vavina Israel ma ra tutana Aigipto, i ga vana livuan pire ra tarai Israel, ma dir ga varngangar ma ra tutana Israel tuna ta ra bala na gunan; ¹¹ ra natu i ra vavina

Israel i ga kulume ra Iang ma ra varvul; ma dia ga ben pa ia pire Moses. A iang i tinana Selomit, ma ia ra natu i Dibri ta ra vuna tarai Dan. ¹² Di ga vung ia ta ra pal na banubat upi diat a matoto tai ra Luluai ure.

¹³ Ma ra Luluai i ga tata pire Moses, ma i ga biti: ¹⁴ Una agure vairop go nina i ga varvul ta ra papar a gunan irai; diat par nina dia ga valongore, diat a vung ra lima i diat ta ra uluna, ma ra tarai par diat a tupar ia ma ra vat. ¹⁵ Ma una tata pire ra tarai Israel, dari: Nina i kulume kana God na puak ra balbali ta kana varpiam, ¹⁶ ma nina i vul ra iang i ra Luluai, a dovotina da doka; a tarai par diat a tupar ia; da pait ia tai ra vaira, da di pait ia pire ra te Israel tuna, da doka ba i vul ra Iang.

¹⁷ Nina i doko ta tikai, da doka; ¹⁸ ma nina i doko ta vavaguai, na bali ia; a nilaun ma ra nilaun.

¹⁹ Gala ta tutana i vakaina talaina; da i ga pait ia, da pait ia pirana; ²⁰ a kinkin ma ra kinkin, a kiau na mata ma ra kiau na mata, a pal a ngia ma ra pal a ngia; da i ga vakaina ta tutana da vakaina bula. ²¹ Nina i doko ta vavaguai na bali ia; ma nina i doko ta tutana da doka. ²² Avat a vaki ta kopono varkurai, nina i varogop, ure ra vaira ma ure ra te Israel tuna; tago iau ra Luluai kavava God.

²³ Ma Moses i ga tata pire ra tarai Israel, ma dia ga agure vairop ra tutana i ga varvul ta ra papar a gunan irai, ma dia ga tupar ia ma ra umana vat. Ma ra tarai Israel dia ga pait muka nam ra Luluai i ga vartuluai tana pire Moses.

25

A valavuruana kilala ma ra kilala na iubili (Vart 15:1-11)

¹ Ma ra Luluai i ga tata pire Moses ta ra luana Sinai ma i ga biti: ² Una tata pire ra tarai Israel ma una biti ta diat: Ba ava pot ta ra gunan nina ba ina tul tar ia pire vavat, da vango ra pia ure ra Luluai. ³ Laptikai na kilala una vavauma ta kaum uma, ma laptikai na kilala una laga kaum uma na vain ma una git ra vuaina tana. ⁴ Ma ra valavuruana kilala na da ra kilala na ningo upi da vango ra pia; ia ra kilala na ningo pire ra Luluai; pa una vaume kaum uma ma pa una laga kaum uma na vain. ⁵ Nam nina i tavua rikai vakuku ta kaum uma pa una dodoko tana, ma pa una git ra vuaina ta kaum uma na vain nina ba pa di ga laga ia; a pia na ngo muka ta nam ra kilala. ⁶ Di kure ra varvango na pia upi na tavua bulu ra avava nian; na topa u ma kaum vilavilau, a tutana ma ra vavina, ma kaum tultul di kul ia, ma ra vaira nina i ki piram; ⁷ na topa bula kaum umana bulumakau, ma ra lavur vavaguai ta kaum gunan ba diat a ian tana.

⁸ Ma una luk lavurua na kilala na ningo, lavurua na lavurua na kilala upi ra lavurua na kilala na ningo, na da a ivat na vinun ma lavuvat na kilala. ⁹ Ma ta ra bung a vinun ta ra valavuruana gai a tavor na tangi mat ta ra gunagunan; a tavor na manga tangi ta ra lavur gunagunan ta ra bung na varporong. ¹⁰ Ma avat a ru ra vailimana vavinun na kilala, ma avat a vatang vaarike ra kini langalanga pire ra tarai par ta

ra lavur gunagunan; ia ra kilala na iubili pire vavat, ma ra tarai par diat a lilikun tadav kadia pakana pia tikitikai ma tadav kadia umana apik na tarai tikitikai. ¹¹ A vailimana vavinun na kilala, a kilala na iubili pire vavat; koko avat a vavauma, ma koko avat a doko nam nina i tavua rikai vakuku ma koko avat a git ra vuaina ta ra uma na vain nina pa di ga laga ia. ¹² Tago ia ra kilala na iubili; na gomgom pire vavat; avat a en nam i tavua vakuku ta ra pui.

¹³ Ta go ra kilala na iubili tikitikai na lilikun tadav kana pakana pia. ¹⁴ Ba u ivure ta pakana ta kaum pia pire talaim koko una to lake ra mataina pirana, ma ba u kul ta pakana pia pirana, koko na to lake ra mataina piam; ¹⁵ ba u kukul pire talaim una nuk pa ra umana kilala taun ra iubili; ba i ivura na nuk pa ra umana kilala dia ki boko upi ra kilala na iubili na pot. ¹⁶ Gala ra umana kilala dia mangoro una vangala ra mataina, ma gala dia paupau ra umana kilala una vaikilik ra mataina, tago u kul uka ra umana e na nidodoko. ¹⁷ Koko avat a vakaina ta tikai ma ra mataina; una ru kaum God; tago iau ra Luluai kaum God.

¹⁸ Damana avat a pait kaugu lavur vartuluai ma avat a torom ta kaugu lavur varkurai ma avat a pait diat; ma avat a ki bulu ta ra gunan. ¹⁹ Ma ra gunan na vuai ra vuaina, ma avat a maur, ma avat a ki bulu tana.

²⁰ Ma gala avat a biti, Ava laka avet a en ia ta ra valavuruana kilala, tago pa avet a vavauma, ma pa avet a doko ta vuaina? ²¹ io, ina tulue kaugu varvadoan taun avat ta ra valaptikaina kilala ma ra gunan na vuai ra vuaina nina ba

na topa ra utul a kilala. ²² Ma avat a vavauma ta ra valavutuluna kilala, ma avat a ian ta nam ava ga varurue, ma damana avat a iaian ta nam ava ga varurue ma na tuk tar ta ra uma ta ra valavuvatina kilala i matuka.

²³ Koko da ivure vatukum ra pia, tago kaugu iat ra pia; tago avat ra umana vaira ma ava ki papa ka piragu. ²⁴ Avat a tul tar ia ba da kul valilikun ra pia ta ra gunan ava kale.

²⁵ Gala talaim na luveana, ma na ivure ta pakana ta kana pia, ra luaina ta diat a umana tutur tana na kul valilikun pa nam nina turana i ga ivure. ²⁶ Ma gala ta tutana, pa ta tikai tana pi na kul valilikun pa ia, ma namur i uviana ma i tale pi na kul valilikun pa ia, ²⁷ na luk ra umana kilala papa di ga ivure, ma na tul tar ia pire nina i ga kul ia nina ba na topa boko nam ra umana kilala tuk tar ta ra iubili; damana na kale mule kana pakana pia. ²⁸ Ba gala pa i tale upi na kul valilikun pa ia, io, nam nina di ga ivure na ki pire nina i ga kul ia tuk tar ta ra kilala na iubili, ma ta ra iubili ra tutana na vatur vake mule kana pia.

²⁹ Gala ta tutana i ivure ta pal ta ra pia na pal nina ba di ga liplip bat ia, na topa ia ba na kul valilikun pa ia ure tika na kilala papa ba i ga ivure. ³⁰ Gala pa di kul valilikun ra pal nina i ki ta ra pia na pal di liplip bat ia, ba pa i par nam ra kilala, nam nina i ga kul ia na kale vake upi kana ma kai ra umana bul mur bula tana; pa da valilikun ia ta ra kilala na iubili. ³¹ Ia kaka, ra umana pal ta ra umana gunan nina pa di liplip bat diat, na da ra pia kai ra gunan, i topa ia ba da

kul valangalanga diat ma da valilikun diat ta ra kilala na iubili.

³² Na topa ia bula ba diat ra vuna tarai Levi, diat a kul valangalanga ra umana pal nina dia ki ta nam ra umana pia na pal di ga tibe ba diat a ki tana, ma diat a kul valilikun pa ia ta nam ra kilala diat iat dia mainge. ³³ Ma gala ta te Levi pa i kul valilikun kana pal, nina i ki ta ra pia na pal di ga tibe ba kai ra vuna tarai Levi, nam ra pal nina di ga ivure, da valilikun ia ta ra kilala na iubili; tago ra umana pal ta ra umana pia na pal kai ra vuna tarai Levi, di ga tibe ba kadiat iat pire ra tarai Israel. ³⁴ Ia kaka, i tabu ba da ivure ra umana pakana pia ta ra pia na vura kai ra umana vavaguai ta kadia umana pia na pal, tago kai ra umana te Levi tuktukum.

³⁵ Gala ta tikai ta kaum vuna tarai na ga luveana ma i ti ki tuna tar tana ba una maravut ia, una vatur vake pi na ki boina maravai piram. ³⁶ Koko una vatur vake ra kubika tana; koko ra kubika na mani ma koko bula ra kubika na nian; una ru kaum God, ma una mulaot ba niurum na ki maravai piram. ³⁷ Ma koko una vatur ra kubika ure ra mani nina u la tar ia tana, ba ure ra nian u la tar ia tana. ³⁸ Iau ra Luluai kavava God, iau ga agure vairop avat kan ra gunan Aigipto, upi ina tul tar ra gunan Kanaan pire vavat, ma upi iau kavava God.

³⁹ Gala ta tikai ta kaum vuna tarai na luveana, ma na ivure ia iat piram, koko na toratorom piram da ra vilavilau, ⁴⁰ na ki piram da ra tultul di vapuak ia ba da ra vaira; na papalum piram da tikai di vapuak ia tuk ta ra kilala na iubili, ⁴¹ ma namur na vana langalanga kan u, diat ma

ra umana natuna, ma na lilikun tar ta kana apik na tarai ma tadav ra pia kai ra umana tamana. ⁴² Tago kaugu umana vilavilau diat, nina ba iau ga ben vairop pa diat kan ra gunan Aigipto; i tabu ba da ivure diat upi ra kini na vilavilau. ⁴³ Koko una kure vadekdek ia; una ru kaum God.

⁴⁴ Ma ure kaum umana vilavilau, ra umana tutana ma ra umana vavina; una kul diat pire ra umana Tematana nina dia ki kikil avat. ⁴⁵ I topa ia bula ba avat a kul diat pire ra umana vaira, nina dia ki livuan ta vavat, ma pire ra umana bul mur ta diat, nina di ga vangala diat livuan ta vavat; ma avat a kale diat. ⁴⁶ Avat a vatur vake go diat, ma avat a nur tar bula diat ta ra umana bul mur ta vavat; avat a kap kavava umana vilavilau ta diat vatvatikai; ia kaka koko avat a kure vadekdek ra umana talai vavat pire ra tarai Israel.

⁴⁷ Gala ta vaira ba nina i ki papa ka piram na uviana, ma talaim ta kaum vuna tarai na ga luveana maravai pirana, ma na ivure ia iat pire ra vaira, ba pire nina i ki papa ka piram, ba pire ra umana bul mur ta ra vaira; ⁴⁸ ba i tar ivure tar mule ia iat, i topa ia ba tika na turana na kul valangalanga; ⁴⁹ matuana, ba ta nauvana, ba ta tutur tana, na kul valangalanga pa ia; ba gala na uviana mulai, io, na tia tibuna kul valangalanga pa mule. ⁵⁰ Ma dir ma nina i ga kul ia, dir a luk ra umana kilala papa ta nam ra kilala i ga ivure mule tana, ma na tuk tar ta ra kilala na iubili; ma ra mataina nina di kul valangalanga pa mule me, na ti varogop ma ra vapuak kai ra tultul di kul ia ure nam ra umana kilakilala tuk ta ra iubili. ⁵¹ Gala ra umana kilala diat a mangoro,

na valilikun ta pakana, nina i varogop, ta nam ra mani di ga kul ia me. ⁵² Ma gala na paupau ra umana kilala tuk tar ta ra iubili, dir a luk diat, ma na tul tar ta mani, nina ba na topa ia ure nam ra umana kilala dia ki na lua boko. ⁵³ Na ki pire kana luluai da tikai di vavapuak ia a kilakilala; koko na kure vadekdek ia ta ra luaina matam.

⁵⁴ Ma gala pa di kul valangalanga dari, diat ma ra umana natuna da pala valangalanga diat ta ra kilala na iubili. ⁵⁵ Tago ra tarai Israel kaugu umana vilavilau; kaugu umana vilavilau iat nina iau ga agure vairop vue diat kan ra gunan Aigipto; iau ra Luluai kavava God.

26

A varvadoan ure ra tinorom (Vart 7:12-24; 28:1-14)

¹ Koko avat a pait kavava ta tabalar, ma koko avat a page ta tabataba nina di ga poka, ba ta pagapaga, ma koko avat a vung ta vat di ga poka ta kavava gunan, upi avat a va timtibum tadav ia, tago iau ra Luluai kavava God. ² Avat a kodop vake kaugu umana Bung Sabat ma avat a ru kaugu gomgom na pal; iau ra Luluai.

³ Gala avat a mur kaugu lavur vartuluai, ma avat a kodop vake kaugu lavur varkurai, ma avat a pait diat, ⁴ ina tul tar ra bata ta kana e, ma ra pia na vuai ma ra umana davai diat a vuai ra vuai diat. ⁵ Ra e na rarama vuai na pat na vit tana na tuk ra e na rurua na vuai na vain tana, ma ra e na rurua na vuai na vain na tuk ra e na vinauma; avat a en ra avava nian ma avat a maur tana ma avat a ki bulu ta kavava gunan.

⁶ Ma ina tul tar ra malmal ta ra gunan ma avat a ngo, ma pa ta na na vaburut avat; ma ina vapanie vue ra umana kaina leing kan ra gunan, ma pa ta vinarubu na olo ta kavava gunan. ⁷ Ma avat a korot mur kavava lavur ebar; ina diat a virua ta ra pakat na vinarubu ta ra luaina mata i vavat; ⁸ a ilima ta vavat diat a korot mur tika na mar; ma tika na mar ta vavat dia a korot mur a vinun na arip na marmar, ma kavava lavur ebar diat a virua ta ra pakat na vinarubu ta ra luaina mata i vavat.

⁹ Ina nuk pa avat, ma ina vatavua avat, ma ina vapeal avat, ma ina vatur kaugu kunubu livuan ta vavat.

¹⁰ Avat a ian ta nam i tar vala va, ma avat a tak vue nam i vala va pi are ra kalamana:

¹¹ Ma ina page kaugu pal na varbarat livuan ta vavat, ma pa ina milikuane avat. ¹² Ina vanavana livuan ta vavat, ma iau kavava God ma avat kaugu tarai. ¹³ Iau ra Luluai kavava God, iau ga agure vairop avat kan ra gunan Aigipto upi koko avat a vilavilau pire diat; ma iau ga tar bubur kavava kip upi avat a pa tutur.

A balbali ure ra varpiam
(Vart 28:15-68)

¹⁴ Gala pa ava torom tagu, ma gala pa ava pait go ra lavur togotogo par; ¹⁵ ma gala avat a milikuane kaugu lavur vartuluai, ma avat a vung vue kaugu lavur varkurai, upi avat a piam vue kaugu lavur togotogo ma kaugu kunubu; ¹⁶ ina pait ra dari pire vavat:

Ina ubu avat ma ra umana magit nina ba avat a burut i tana, ra ngongo mat, ma ra malamalampang, nina ba na vapanie vue ra nilaun ma ra kiau na mata na gavul tana; avat.a vaume vakuku kavava pat na kon tago kavava umana ebar diat a en ra vuaina tana. ¹⁷ Ma ina tut ure avat, ma avat a virua ta ra luaina mata i kavava umana ebar; diat dia milikuane avat diat a kure avat, ma avat a lop ba pa di korot avat.

¹⁸ Ma gala pa avat a valongore iau ta go diat, ina kita mule avat lavurua na pakana ure kavava lavur varpam; ¹⁹ ina vabilua ra dekdek i vavat nina ava kolakolo me; ina kure ra bakut upi na da ra palariam ure avat, ma ra pia upi na da ra palariam gobol; ²⁰ ma avat a vapanie vakuku ra dekdek i vavat, tago kavava umauma pa diat a vuai, ma ra umana davai ta ra gunan pa diat a vuai ra vuai diat.

²¹ Gala avat a pidimuane iau, ma pa avat a torom tagu, ina tul tar mule ta lavurua na kaina varmonong ta vavat, varogop ma kavava varpam. ²² Ina tulue ra umana king livuan ta vavat, ma diat a long pa ra umana natu i vavat, ma diat a doko kavava umana vavaguai, ma avat a panie vanavana tuk tar kavava lavur nga diat a lingling.

²³ Gala pa ava mainge ba ina vaenana pa avat ta go ra umana magit, ma ava pidimuane boko iau, ²⁴ io, ina pidimuane avat, ma iau iat ina ubu avat lavurua na pakana ure kavava lavur varpam. ²⁵ Ina tulue ra pakat na vinarubu tadav avat, upi da kure avat tago ava ga piam vue ra kunubu; ma avat a parau ta kavava lavur pia na pal, ma ina

tulue ra kaina minait livuan ta vavat ma da nur tar avat ta ra lima i kavava umana ebar. ²⁶ Ma ba iau tak vue ra gem nina ava lalaun tana, tika na ubu na topa a vinun na vavina ure ra tunutun, ma da tibatibe ra avava gem ma pa avat a maur tana.

²⁷ Gala pa avat a torom tagu ta go parika, ma avat a pidimuane boko iau, ²⁸ io, ina pidimuane avat ma ra kankan, ma ina kita avat lavurua na pakana ure kavava lavur varpam. ²⁹ Ma avat a en ra vio i ra umana natu i vavat, a umana tutana ma ra umana vavina. ³⁰ Ma ina nila vue kavava umana uguugu ta ra lualuana, ma ina pelegi kavava umana tabalar na keake, ma ina vung vartaurane ra lavur minat i vavat taun kavava lavur tabataba; ma ina okole vue avat. ³¹ Kavava umana pia na pal diat a tamtavul, ma kavava umana gomgom na pal diat a lingling ma pa ina angine kavava lavur bulit i ang na katkat. ³² Ma ra gunan na lingling, ma kavava umana ebar nina dia ki tana diat a kaian ure. ³³ Ma ina vue vurvurbingitane avat livuan ta ra umana Tematana, ma ina ele pa ra pakat na vinarubu ure avat, ma kavava gunan na lingling, ma na tamtavul kavava umana pia na pal. ³⁴ Damana, ba ra gunan i lingling ma ava ki ta ra langun kai kavava lavur ebar, ra gunan na nunure kana lavur Bung Sabat, maikir, ra gunan na nunure ra ningo, ma na gugu ta kana lavur Bung Sabat. ³⁵ Ba ra gunan i ki na lingling na nunure ra ningo, a ningo nina ba pa i ga nunure ta kavava lavur Bung Sabat ba ava ga ki tana. ³⁶ Ma ure ra ibaiba ta vavat nina dia ki valili, ina vabilua ra bala i diat ba dia ki ta ra gunan kai kadia umana ebar, ma ba

dia valongore ra maranga na mapina davai, nina ba ra vuvu i kamkavie vanavana, diat a lop uka tana, da tikai i lop kan ra pakat na vinarubu; ma diat a bura ba pa ta na i korot mur diat. ³⁷ Ba pa ta na i korot mur diat, diat a bura vartaun da di ubu diat ma ra pakat na vinarubu; pa na tale avat upi avat a varubu ma kavava lavur ebar. ³⁸ Avat a panie livuan ta ra umana Tematana; ma ra gunan kai kavava umana ebar na en vue avat. ³⁹ Ma ra ibaiba dia ki valili boko ta vavat diat a tagura vanavana ta kadia varpian ta ra gunan kai kavava umana ebar, da tama i diat dia ga tagura vanavana na damana ma diat.

⁴⁰ Ba gala diat a tata kapa ure kadia varpian, ma ra varpian kai ra lavur tama i diat nina ba dia ga piam vue iau me, ma gala diat a tata kapa ure kadia varpidimuanai, ⁴¹ nina ba i ga vuna ure kaugu varpidimuanai pire diat ba iau ga tulue diat ta ra langun kai kadia umana ebar; ma gala ra leo na bala i diat i madu, ma dia tul tar diat iat mulai upi ina vakadik diat ure kadia varpian; ⁴² ina nuk pa kaugu kunubu ma Iakob, ma kaugu kunubu ma Isak ma kaugu kunubu ma Abaraam; ma ina nuk pa ra gunan.

⁴³ Ma ra gunan bula na ki langalanga kan diat upi na gugu ta kana umana Bung Sabat, ba i ki na lingling upi diat; diat a vatur vake ra varvakadik ai kadia varpian, tago pa dia ga kapupi kaugu lavur varkurai, ma dia ga vana kan kaugu lavur vartuluai.

⁴⁴ Ma ba dia ki ta ra langun kai kadia umana ebar, pa ina okole vue diat, ma pa ina vana kan diat ure ra dari upi da kamare vakakit vue diat,

ma damana da vatamam vue kaugu kunubu ma diat; tago iau ra Luluai kadia God. ⁴⁵ Ma ina nuk pa ra kunubu kai kadia tarai lualua ure diat, nina ba iau ga agure vairop vue diat kan ra gunan Aigipto ta ra luaina mata i ra umana Tematana, upi iau kadia God; iau ra Luluai.

⁴⁶ Go diat ra umana vartuluai ma ra umana varkurai ma ra umana tinata na varkurai, nina ra Luluai i ga tul tar ia livuan ta diat ma ra tarai Israel, ta ra luana Sinai, ta ra ngie i Moses.

27

A umana varkurai ure ra varvadoan

¹ Ma ra Luluai i ga tata pire Moses, ma i ga biti:
² Una tata pire ra tarai Israel, ma una biti ta diat: Ba ta tutana i kubu tar ta magit ma ra vavalima, da valar ra tarai ure ra Luluai dari:

³ Ure ta tutana ba i a ura vinun kana kilala, ma na tuk tar ta ra laptikai na vinun, na da ra ilima na vinun na mamat na silva, varogop ra mamat ai ra gomgom na pal, ⁴ ma ona ia ra vavina na varogop ma ra utul a vinun na mamat; ⁵ ma ona a ilima kana kilala ma na tuk tar a ura vinun na kilala, una luk ia varogop ma ra ura vinun na mamat ure ta tutana, ma ra vinun na mamat ure ta vavina; ⁶ ma ona i da tika na gai ma na tuk tar ra ilima na kilala, una luk ia varogop ma ra ilima na mamat ure ta tutana ma ra utul a mamat ure ta vavina; ⁷ ma ona i da laptikai na vinun ma i pirai na kilala, una luk ia varogop ma ra vinun ma a ilima na mamat ure ta tutana, ma ra vinun na mamat ure ta vavina.

⁸ Ma gala ta tikai i luveana, ma pa i tale pi na tul tar ra toto nina u ga vatang ia, da ben pa ia ta ra luaina mata i ra tena tinabar. ma na to kukure tar ika ra toto ta ra luveana, nina i ga kubu tar ra magit ma ra vavalima.

⁹ Ma ure ta vavaguai, nina ba ra mangana vavaguai i topa ia ba da tul tar ia tai ra Luluai, a lavur mangana vavaguai parika nina ba ta tutana na tul tar ia tai ra Luluai na gomgom. ¹⁰ I tabu ba na vaenana pa ia, ba na kia vue ma ta enana, ta boina ma ra kaina, ba ta kaina ma ra boina; gala na varkiane dir, dir parika dir a gomgom. ¹¹ Ma gala ia ra vavaguai nina pa i gomgom, ma nina ba pa di tul tar ia ure ta vartabar na nian tadav ra Luluai, na kap ra vavaguai ta ra luaina mata i ra tena tinabar; ¹² ma ra tena tinabar na to ra mataina tana, ure ra boina ina ure ra kaina; ma da u ra tena tinabar u to ra mataina. da pait ia damana. ¹³ Ma gala ra tutana i mainge ba na kul valangalanga pa ia, na tul tar bula tika na vailimana ta ra mataina u ga toa ure.

¹⁴ Ba ta tutana i vakilang vaire kana pal upi kai ra Luluai, ra tena tinabar na gire ba a boina ba a kaina; ma ra tena tinabar na to ra mataina, ma na damana. ¹⁵ Ma nina i ga vakilang vaire kana pal, gala i mainge ba na kul valangalanga mule, na tul tar bula tika na vailimana ta ra mataina u ga toa ure, ma na kale mule.

¹⁶ Ma gala ta tutana na vakilang vaire ta pakana pia ta kana pia ure ra Luluai, una to vardadane ma ra patina di mainge pi da vaume tana; damana ta pakana pia nina di mainge tika na

omer * na pat na barli ure, da toa ma ra ilima na vinun na mamat na silva. ¹⁷ Gala i vakilang kana pia papa ta ra kilala na iubili, kaum toto na tur; ¹⁸ ba gala i vakilang kana pia namur ta ra iubili, ra tena tinabar na to ra mataina vardada ma ra umana kilala tuk tar ba na iubili, ma da vaikilik pa kaum toto. ¹⁹ Ma nina i ga vakilang kana pia, gala i mainge ba na kul valangalanga mule, na tul tar bula tika na vailimana ta ra mataina u ga toa ure, ma na kale mule. ²⁰ Gala pa i mainge ba na kul valangalanga ra pia, ba gala i tar ivure pire ta tikai, pa da kul valangalanga mule; ²¹ ba di valangalanga nam ra pia ta ra iubili na gomgom ure ra Luluai na da ra pia di ga tibe vaire, ma ra tena tinabar na vatur vake. ²² Gala ta tutana i vakilang vaire ta pakana pia nina i ga kul ia, ma nina ba vakir kai tamana, ure ra Luluai, ²³ ra tena tinabar na luk ra umana kilala tuk tar ta ra iubili, ma na vatang kaum toto ure, ma ra tutana na tul tar ra mataina u ga toa, upi ra magit i gomgom ure ra Luluai; ²⁴ ma ta ra kilala na iubili ra pia na lilikun pire ra tutana nina ba di ga kul pa ia pirana, pire ra tutana nina ba kana apik na tarai dia kale value ra pia. ²⁵ Ma ra lavur mataina parika ba u vatang diat, da vatang diat vardada ma ra mamat kai ra gomgom na pal; a mamat i varogop ma ra vinun ma laptikai na gram (a ngungu auns).

²⁶ Pa ta na na vakilang vaire ra luaina nat na vavaguai upi kai ra Luluai, ba ta bulumakau ba ta sip, tago kai ra Luluai iat. ²⁷ Gala ia ra luaina

* **27:16:** A omer ia ra valavalar ure ra mangana nian, varogop ma ra utul ma ngungu na beg na lama.

nat na vavaguai nina ba pa i gomgom, na kul valangalanga pa ia da u toa, ma na tul tar bula tika na vailimana ta ra mataina u ga toa ure; gala pa di ga kul valangalanga pa ia, da ivure da una toa ure.

²⁸ Ia kaka pa da ivure ba pa da kul valangalanga nina ra magit di ga vakilang vaire ure ra Luluai, ta tutana ba ta vavaguai ba ta pakana pia kai ta apik na tarai; ra lavur magit par nina di ga tibe vaire diat, dia gomgom kakit ure ra Luluai. ²⁹ Pa da kul valangalanga ta tikai nina ba di ga kure pi na mat; a dovotina da doka.

³⁰ Kai ra Luluai ra vavinununa ta kaum pia, ba ra pat na vuai na uma, ba ra vuai na davai, nam parika i gomgom ure ra Luluai. ³¹ Ma gala ta tutana na kul valangalanga ta pakana ta kana vavinununa na tul tar bula tika na vailimana me.

³² Ra vavinununa ta ra kikil na bulumakau ba ra kikil na sip, nam kai ra Luluai; ra umana vavinununa tikatikai ta ra kikil na vavaguai ba di luk diat, diat a gomgom ure ra Luluai. ³³ A tutana pa na vuru ia ba a boina ba a kaina, ma pa na varkiane; ma gala na varkiane, dir par ma nam i ga kia vue dir a gomgom; pa da kul valangalanga mule.

³⁴ Go diat ra lavur vartuluai nina ba ra Luluai i ga tul tar ia tai Moses ure ra tarai Israel ta ra luana Sinai.

**A BUK TABU A MAULANA KUNUBU ma A
KALAMANA KUNUBU**
**The Holy Bible in the Kuanua language of Papua New
Guinea**
Buk Baibel long tokples Kuanua long Niugini

Copyright © 1882-1983 Bible Society of Papua New Guinea

Language: Kuanua or Tinata Tuna or Tolai (Kauana)

Translation by: Bible Society of Papua New Guinea

1882 Mark 1883 +Matthew 1885 +Gospels (with revised Mt. Mk) BFBS NSW
Aux, Sydney 1891 +New Testament 1901 +New Testament (revised) BFBS,
London Translated by James Chalmers and W.G. Lawes (LMS)
1935 +New Testament [Repr +1942-1951] BFBS, London Translated by R.
Lister Turner and J.B. Clark (LMS)

1959 +New Testament 1962 +Genesis 1964 +Psalms BFBS, London and
Sydney 1971 1 Peter J. Palmer, Auckland 1973 +Bible (Repr 1974-+1991 BS
in Papua New Guinea, [Port Moresby-Lae] Revised and translated by Percy
Chatterton (LMS), assisted by Taunao Agaru, Reatau Mea, Morea Igo, Egi
Raka, Puka Oala, Mavara Hekure, and Dago Morea

This translation is made available to you under the terms of the Creative
Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it
in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are
licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,
please contact the respective copyright owners.

2015-01-26

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 31 Aug 2023

bbc5a26d-4db3-53f1-9593-2319b90317db